

Kameravalvonnan kartoitus Kankaanpään alueella

Niklas Mäkelä

5/2025

Opinnäytetyö / poliisi (AMK)

Tiivistelmä

TEKIJÄ:	Niklas Mäkelä
OPINNÄYTETYÖN NIMI:	Kameravalvonnan kartoitus Kankaanpään alueella.
OPINNÄYTETYÖN MUOTO:	toiminnallinen
JULKISUUSASTE:	julkinen
OHJAAJA:	Heli Jalander, Kari Koppanen
TUTKINTO:	poliisi (AMK)
SIVUMÄÄRÄ:	29
TARKASTUSKUUKAUSI JA -VUOSI:	5/2025
AVAINSANAT:	poliisi, kameravalvonta, rikostorjunta, esitutkinta

Tämä opinnäytetyö käsittelee kameravalvontaa ja kameratietojen päivittämistä poliisin kameravalvontakartastoon Pohjois-Satakunnan alueella. Työ on rajattu Pohjois-Satakunnassa sijaitsevan Kankaanpään kaupungin alueeseen. Työn tavoitteena on tarkastella kameravalvonnan merkitystä rikosten ennaltaehkäisyssä ja selvittämisessä sekä kartoittaa sen laajoja hyödyntämismahdollisuuksia poliisin toiminnassa. Työssä perehdytään myös kameravalvontaan liittyvään lainsäädäntöön, erityisesti yksityisyyden suojan ja tietosuojan näkökulmista.

Kirjallisessa raporttiosuudessa käsitellään kameravalvonnan tehokkuutta esitutkinnassa ja valvonnassa siihen liittyvien tutkimusten avulla. Lisäksi työssä tarkastellaan kameravalvontaan liittyviä uhkakuvia, kuten tekoälyn liittämistä osaksi valvontaa. Työssä tarkastellaan myös yksityisyydensuojan vaarantumista, väärinkäyttöä ja kansalaisten luottamukseen kohdistuvia riskejä. Työssä käsitellään myös poliisin tiedonsaantioikeutta kameratallenteisiin sekä siihen liittyviä sääntelyjä, jotka määrittelevät, millaisissa tilanteissa ja edellytyksillä poliisi voi hyödyntää yksityisten ja julkisten toimijoiden kameravalvontamateriaaleja.

Raportissa tuodaan myös esille, että poliisi voi hyödyntää kameravalvontaa monipuolisesti myös muissa tehtävissä kuin rikosten selvittämisessä. Esimerkkejä tällaisista käyttötarkoituksista ovat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito, liikennevalvonta, kadonneiden henkilöiden etsintä sekä suurten yleisötapahtumien valvonta.

Opinnäytetyön osana syntyy produkti, joka sisältää kerättyjä kameratietoja poliisin kameravalvontakartastoon liittyen. Produkti on toteutettu poliisin käyttämään järjestelmään ja se on salattu. Näin on varmistettu tietojen turvallinen käsittely ja säilytys. Työssä korostetaan erityisesti tietoturvan merkitystä luottamuksellisten tietojen käsittelyssä. Johtopäätöksinä esitetään, että kameravalvonnan keskitetty hallinnointi ja tietojen lisääminen poliisin kartastoon voivat parantaa viranomaisten toiminnan tehokkuutta. Samalla korostetaan tarvetta huolelliseen sääntelyyn ja eettisten periaatteiden noudattamiseen, jotta teknologian hyödyt voidaan maksimoida ilman yksityisyydensuojan vaarantumista.

Abstract

AUTHOR:	Niklas Mäkelä
TITLE OF THESIS:	Mapping of camera surveillance in the city of Kankaanpää.
TYPE OF THESIS:	practice-based thesis
PUBLICITY:	public
SUPERVISOR:	Heli Jalander, Kari Koppanen
DEGREE:	Bachelor of Police Services
NUMBER OF PAGES:	29
MONTH AND YEAR OF REVIEW:	5/2025
KEYWORDS:	police, camera surveillance, criminal investigation, pretrial investigation

This thesis examines video surveillance and the updating of camera data into the police's CCTV surveillance map in the Northern Satakunta region. The scope of the study is limited to the area of Kankaanpää, a city located in Northern Satakunta. The objective of the thesis is to explore the significance of video surveillance in crime prevention and investigation and to map its broader applications in police operations. Another goal is to clearly communicate to the public what the police surveillance map is and how it is utilized in official activities. The thesis also delves into legislation related to video surveillance, focusing particularly on privacy protection and data security.

The written report section addresses the effectiveness of video surveillance in criminal investigations and monitoring, supported by related research. It also explores risks to privacy, misuse of surveillance systems, and threats to public trust. The thesis also discusses the police's right to access surveillance footage and the regulations governing the circumstances and conditions under which police may utilize surveillance materials from private and public entities.

The report highlights that the police can use video surveillance in a wide range of tasks beyond solving crimes. Examples of such uses include maintaining public order and safety, traffic monitoring, searching for missing persons, and overseeing large public events.

As part of the thesis, a product is created that includes collected camera data related to the police surveillance map. The product is implemented with encryption to ensure the secure handling and storage of the data. The study emphasizes the importance of data security in the processing of confidential information. The conclusions suggest that centralized management of video surveillance and the addition of data to the police map can enhance the efficiency of law enforcement operations. At the same time, the thesis underlines the need for careful regulation and adherence to ethical principles to maximize the benefits of the technology without compromising privacy protection.

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Opinnäytetyön taustat ja tavoitteet	6
2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	6
2.2 Aihe ja tavoite	6
2.3 Rajaus	7
2.4 Produkti ja sen tavoite	7
3 Yleistyvä kameravalvonta ja käyttötarkoitukset	8
4 Valvontakamerat rikostorjunnassa	9
4.1 Ennaltaehkäisy	10
4.2 Kiinnijäämisriskin ja kameravalvonnan toimivuus	10
4.3 Valvontatallenteet esitutkinnassa	11
5 Poliisin tekninen valvonta ja tiedonsaantioikeus	12
5.1 Valvonnasta ilmoittaminen	12
5.2 Tiedonsaantioikeus	12
6 Lainsäädäntö	13
6.1 Tietosuoja ja yksityisyys	13
6.2 EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki	13
6.3 Kaupunkikamerat	14
6.4 Yksityisyyden suojasta työelämässä	14
6.5 Kameravalvonta kotirauhan piirissä	15
6.6 Rikoslaki	15
6.7 Yhteenveto	16
7 Poliisin valvontakamerakartasto ja tiedonsiirto	17
7.1 Kameravalvontakartasto	17
7.2 Turvapilvi	18
7.3 Pouta-palvelu	18
8 Produkti	19
8.1 Työn suunnitelma	19
8.2 Kerättävät tiedot	19
8.3 Työn etenemisen seuranta	20
8.4 Kameratietojen kerääminen	20
8.5 Tietojen syöttäminen kartastoon ja produktiin	21
9 Produktin tulokset	22
9.1 Käyttäjätestaus	23
10 Haasteet ja kehittäminen	24
11 Työn luotettavuus	25
12 Pohdinta	25
13 Lähteet	27

1 Johdanto

Kameravalvonnasta on hyötyä poliisille monista eri näkökulmista. Valvontatallenteilla poliisi voi saada konkreettista todistusaineistoa tapahtuneista rikoksista. Lisäksi valvontatallenteista poliisi voi nähdä rikosten lisäksi tapahtumankulun ja osalliset myös onnettomuuksissa. Kameroiden avulla on mahdollista myös tarkistaa henkilöiden kertomuksia esitutkinnassa, jonka avulla voidaan kumota tai tukea asianosaisten väitteitä tapahtumista tai jopa löytää uusia todistajia, jotka eivät tekopaikalla ole tulleet poliisin tietoon. Rikosten ja onnettomuuksien selvittämisen lisäksi valvontakamerat voivat auttaa paikantamaan sekä tunnistamaan kadonneita henkilöitä tai ajoneuvoja. Valvontatallenteiden hyödyntäminen on siis poliisissa melkein rajaamaton. Voidaan siis todeta, että valtakunnallista kameravalvontakartastoa voidaan hyödyntää laajasti esimerkiksi tutkinnan suunnittelussa sekä sen ohjaamisessa. Hyötyä saattaa ilmetä monessa eri merkityksessä, aivan kuin paikan päällä olisi ollut viranomaisen seuraamassa tilannetta omin silmin.

Tämän Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyön aihe on kameravalvonnan kartoitus Kankaanpään alueella. Työn aihe on rajattu Satakunnan pohjoisosassa sijaitsevaan Kankaanpään poliisiaseman valvonta-alueeseen. Opinnäytetyötä tehdessä kirjoittaja oli suorittamassa työharjoittelua osana Poliisin AMK- tutkintoa Kankaanpään poliisiasemalla. Työtehtäviä tehdessään rikostorjunnassa opinnäytetyön tekijä pani merkille, että Satakunnan pohjoisosassa valvontakameroita pitäisi lisätä poliisin valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon. Tällöin poliisiasemalla työskentelevät poliisit pystyisivät hyödyntämään kartastoa työssään tehokkaasti. Kirkasta näkemystä alueen videovalvonnasta on vaikea ylläpitää ilman tietokantaa siitä, missä kameroita sijaitsee ja keneltä olemassa olevien kameroiden tallenteita voisi tiedustella. Aihetta pystyy siis pitämään erityisen tarpeellisena.

Opinnäytetyössä käsitellään, mikä on kameravalvonnan merkitys poliisille ja onko kameravalvonta koettu hyödylliseksi rikosten ennaltaehkäisyssä, selvittämisessä sekä turvallisuuden ylläpidossa. Aiheeseen liittyy myös ehkä hieman haastavasti tulkittavaa ja useaan lakiin levittäytynyttä lainsäädäntöä, joka halutaan tuoda esille sen tärkeyden takia. Lainsäädännöstä tuodaan esille se, mitä Suomen laki sanoo valvontakameroiden käytöstä sekä siihen liittyvien tietojen tallentamisesta. Lainsäädäntöä voi pitää myös erityisen tärkeänä, sillä kameravalvonta usein koskettaa ihmisten yksityisyyteen liittyviä perusoikeuksia ja siihen liittyvästä väärinkäytöstä voidaan myös rangaista.

Työssä avataan myös poliisin valtakunnallista kameravalvontakartastoa ja sen toimintaa. Kartastoon liittyen perehdytään myös siihen, miten poliisi käyttää ja voi hyödyntää kameravalvontakartastoa erilaisissa tilanteissa ja kuinka valtakunnallinen kameravalvontakartasto voi nopeuttaa rikostutkintaa sekä tehostaa poliisin resurssien käyttöä. Työssä mainitaan myös poliisin käyttämä Pouta-järjestelmä ja turvalliseen tiedonsiirtoon liittyvä Turvapilvi. Opinnäytetyöhön kuuluu myös kameravalvontakartaston tiedoista syntyvä produkti. Produktia käsitellään paremmin sille tarkoitettussa kappaleessa. Opinnäytetyöllä tuodaan myös tietoisuutta kansalaisille poliisin kameravalvontakartastosta.

2 Opinnäytetyön taustat ja tavoitteet

Opinnäytetyössä esiin tuleva poliisin kameravalvontaverkosto on tallennusalusta, johon on kerättyä yleisillä alueilla sijaitsevien valvontakameroiden sijainnit. Kameraverkostoon kerätään sijaintitietojen lisäksi myös kameroiden omistajien yhteystietoja, jotka ovat tarkoitettu vain poliisin käyttöön, eivätkä ole julkisia. Poliisi on hyödyntänyt valvontakameroita jo pitkään työtehtävissään ja kamerakartaston ideana on tehostaa sekä nopeuttaa poliisia saamaan kuvamateriaalia erilaisista tapauksista. Tavoitteena poliisilla on saada valtaosa Suomessa olevista valvontakameroista poliisin valvontakamerakartastoon. Aiheesta on tehty samankaltaisia opinnäytetyöitä jo muilta alueilta Suomessa. Tavoite on käsitellä valvontakameroiden hyödyllisyyttä esituskinnassa ja sitä, kuinka valvontakameratallenteiden käyttö esiintyy poliisissa. Tavoitteena on tietysti myös välttää virheitä, jotka ovat tulleet ilmi samasta aiheesta kirjoittaneiden muiden kirjoittajien töissä.

Heti Poliisiammattikorkeakoulun harjoittelujaksolla kirjoittaja huomasi, kuinka hyödyllisiä valvontatallenteet ovat kaikenkaltaisissa poliisitöissä. Mikäli valvontakameroita löytyisi poliisin kameravalvontakartastosta, työn tekeminen olisi huomattavasti helpompaa ja tehokkaampaa. Kirjoittaja koki myös eduksi sen, että työn ohessa pääsen keskustelemaan kansalaisten kanssa ja tuomaan heille ilmi poliisin kiinnostusta yksityisistä valvontakameroista sekä kameravalvontakartastosta. Työtä tehdessä huomattiin, että kansalaiset auttavat poliisia mielellään Suomessa ja kokevat yhteistyön tekemisen poliisin kanssa positiivisena ja tärkeänä asiana.

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on usein tarjolla vaihtoehtona perinteiselle tutkimustyyppiselle opinnäytetyölle. Sen tarkoituksena on vastata ammatillisesta käytännöstä nousevaan tarpeeseen, kuten ohjeen, oppaan, esitteen tai käsikirjan luomiseen. (Vilka 2021.) Toiminnallisen opinnäytetyön päätavoitteena on tuottaa ammatillinen tuotos, joka palvelee tiettyä kohderyhmää, kuten asiakkaita tai työntekijöitä. Samalla tuotos voi tukea organisaation, yrityksen, palvelun tai työttöimien toimintaa ja arkea. (Kostamo ym. 2022.)

Ammattikorkeakouluissa toiminnallinen opinnäytetyö nähdään tutkimuksellisen kehittämisen muotona. Opinnäytetyöprosessissa kirjoittaja osoittaa ammatillista asiantuntijuuttaan yhdistämällä kehittävän ja tutkimuksellisen työotteen. Tämä ilmenee sekä raportissa että tuotoksessa. Toiminnallisessa opinnäytetyössä määritellään tavoitteet, suunnitellaan toteutus, valitaan kehittämistyön menetelmät, laaditaan aikataulu ja pohditaan aineistonkeruun tapoja. Kirjoittaja hyödyntää opinnäytetyössä opintojen aikana hankkimaansa osaamista ja asiantuntijuutta, mikä korostaa hänen ammatillista kasvuaan. (Kostamo ym. 2022.)

2.2 Aihe ja tavoite

Ajatus aiheeseen syntyi tekijän omissa rikostorjunnan tehtävissä, jossa lisänäyttöä yritettiin etsiä henkilön aiheuttamaan vahingontekoon Kankaanpään keskustassa. Ennen harjoittelujaksoa Poliisiammattikorkeakoulussa informoitiin poliisin valtakunnallisesta kameravalvontakartastosta ja tarkoituksena oli selvittää, voisiko kartasto tarjota lisäarvoa kyseessä olevaan tutkittavaan vahingontekorikokseen. Satakunnan pohjoisosassa ei kuitenkaan oltu merkittynä ainuttakaan valvontakameraa valtakunnalliseen poliisin kartastoon. Näin alkoivat muut toimenpiteet valvontakameroiden sekä niitä hallinnoivien tahojen selvittämiseksi. Jälkikäteen pohdittuna pystyi toteamaan,

että työaikaa kului edellä mainittuun selvittämiseen huomattavasti kauemmin, verrattuna siihen, että kamera olisi ollut merkittynä kameravalvontakartastoon.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille mitä kameravalvonta on ja mitä lainsäädäntöä siihen sovelletaan. Tavoitteena on myös rakentaa tiedustelluista kameroista tietokanta, joka auttaa poliisiyksikön tutkijoita esitutkinnassa. Lisäksi tavoitteena on tuoda ilmi poliisin kameravalvontakartastoa kansalaisille. Suurimmilta osin Kankaanpäässä olevat valvontakamerat sijoittuvat kauppojen ja kaupungin toimijoiden kiinteistöihin. Tästä syystä tiedustelua kameroista painotettiin ruoka-kauppojen, vähittäis- ja erikoistavarakauppojen sekä kaupungin tarjoamiin palveluihin liittyviin kiinteistöihin

Tulevaisuudessa joku muu rikostutkija samassa tilanteessa saattaa olla kiitollinen, että valvontakamerat on lisätty kameravalvontakartastoon, tehden hänen työstään helpompaa ja tehokkaampaa. Myös Kankaanpään poliisiasemalla työskentelevät kollegat kokivat työn tarpeelliseksi. Selvisi myös, että Kankaanpäässä on aikoinaan selvitetty valvontakameroiden sijainteja sekä niistä hallinnoivien tahojen yhteystietoja. Tiedot ovat olleet ainoastaan poliisiaseman omassa käytössä ja ajansaatossa kadonneet, eivätkä niitä ole lisätty kameravalvontakartastoon.

2.3 Rajaus

Kankaanpään poliisiaseman valvonta-alue on pinta-alaltaan laaja, koostuen pienemmistä paikkakunnista Satakunnan pohjoisosassa. Kartoitus haluttiin rajata alueen pääsääntöisesti suurimpiin paikkakuntiin Kankaanpään poliisiaseman valvonta-alueen sisällä, kuten esimerkiksi Kankaanpään, Karvian sekä Merikarvian alueen valvontakameroihin. Näihin myös siksi, koska kyseisen poliisiaseman tehtävät painottuvat kyseisiin kaupunkeihin ja kuntiin. Kuitenkin opinnäytetyön edetessä huomattiin, että alkuperäinen rajaus on liian laaja. Koko Pohjois-Satakunnan seutukunnan huomioiminen opinnäytetyössä olisi ollut liian haastavaa sekä työmäärältään massiivinen, etenkin kun Pohjois-Satakunnassa valvontakameroita ei ole rekisteröity kartastoon ainuttakaan kappaletta. Loppujen lopuksi tästä syystä aihealue rajattiin Kankaanpään kaupunkiin sekä Honkajokeen, joka liittyi osaksi Kankaanpään kaupunkia vuoden 2021 alussa.

2.4 Produkti ja sen tavoite

Tarkoituksena on selvittää, missä ja kuinka paljon Kankaanpään alueella on valvontakameroita, kerätä niistä tiedot sekä lisätä kyseiset tiedot poliisin valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon. Valvontakameroiden sijainnin lisäksi tiedot kerätään siitä, kuka valvontakameraa hallitsee, mihin se kuvaa sekä mistä ja keneltä kyseisen kameran valvontatallenteita voi tiedustella. Eduksi on myös se, että aineiston keräämisen yhteydessä poliisi saa positiivista näkyvyyttä kansalaisille. Aineiston kerääminen tapahtuu olemalla yhteydessä valvontakameroita ylläpitäviin tahoihin ja suorittaessa tämän kaltaista tehtävää, pääsee poliisi myös neutraaliin kanssakäymiseen ihmisten kanssa. Lähtökohtaisesti valvontakameroiden tietoja tiedustellaan vieraillemalla kameravalvontaa ylläpitävien tahojen luona, mutta tietojen keruussa on mahdollista käyttää myös sähköpostia ja puhelinta.

Opinnäytetyöstä syntyy julkinen raporttiosuus sekä produkti, joka on salattu. Julkisessa raportissa käsitellään kameravalvontaa ja siihen liittyviä aiemmin mainittuja asioita yleisesti. Kameroista syntyvä aineisto koostetaan erilliseen tietokantaan eli produktiin, jonne syötetään yllä

mainitut kameravalvontaverkostoon kerättävät tiedot. Produkti toteutetaan poliisin käyttämään järjestelmään ja se on salattu. Näin on varmistettu tietojen turvallinen käsittely ja säilytys.

Päällimmäisenä tavoitteena on se, että opinnäytetyöstä on hyötyä poliisityölle ja työn avulla tuodaan mahdollisesti konkreettista hyötyä poliisin päivittäiseen työhön. Tällä lähestymistavalla opinnäytetyössä käsitellään myös sitä, mitä tietoja kameravalvontakartastoon kerätään ja millä toimivaltuuksilla sekä keinoilla poliisi pystyy tiedustelemaan kameravalvontatallenteita.

3 Yleistyvä kameravalvonta ja käyttötarkoitukset

Kameravalvonnalla tarkoitetaan valvontakameralla toteutettavaa teknistä valvontaa. Kameravalvonnassa kohdetta pystytään valvomaan siten, että kuvattavaa kohdetta on mahdollista seurata reaaliajassa toisesta paikasta näyttöpäätteeltä tai tallennetta voidaan katsoa nauhoitettuna myöhemmin. (Korja 2011, 14.)

Viimeisten kymmenien vuosien aikana tekniset valvontajärjestelmät, esimerkiksi valvontakamerat, ovat kehittyneet paljon. Kameravalvonta on yleistynyt, sekä useasti kameravalvontaa pidetään oletusarvona tietyissä paikoissa. Tyypillisiä käyttökohteita ovat rakennukset, kiinteistöt, tapahtumat, kaupunkien puistot sekä torit ja muu tärkeä infrastruktuuri. Kameravalvonnan puhutaan useasti liittyvän erilaisten rikosten ennaltaehkäisemiseen, selvittämiseen sekä turvallisuuden ylläpitoon käytettävänä apukeinona. Turvallisuutta ylläpidetäänkin eri toimijoiden yhteistyöllä Suomessa ja valvontakamerat toimivat usein turvallisuudesta vastaavien toimijoiden työkaluna. Valvontakameroita käytetään eri toimijoiden puolesta myös muissa yhteyksissä. Valvontakamerat tarjoavat käyttäjälleen mahdollisuuden saada informaatiota erilaisista ongelmista reaaliaikaisesti sekä myös tapahtuneen jälkeen. Viranomaisten lisäksi myös yritykset sekä yhteisöt hyödyntävät tästä syystä kameravalvontaa laajalla tarkoituksella, loppujen lopuksi tarkoituksenaan saada jatkuvaa informaatiota kuvaamisen kohteena olevalta alueelta. (Arenius 2020, 7–10.)

Kameravalvonnasta on hyötyä monessa käytössä. Valvontakameroilla voi toimija suorittaa esimerkiksi keliolosuhteiden-, prosessien-, tai ajoneuvojen ja henkilöiden kulunvalvontaa. Yksityisten toimijoiden järjestämä kameravalvonta on kasvanut myös turvallisuuteen vaikuttavista syistä. Tähän vaikuttavana tekijänä voidaan pitää turvattomuuden tunteen lisääntymistä, johtuen yleisen piittaamattomuuden, huumeidenkäytön sekä taloudellisen eriarvoisuuden lisääntymisestä. Myös poliisin resurssit vaikuttavat kameravalvonnan lisääntymiseen, sillä poliisilla ei ole riittäviä resursseja valvomaan kaikkialla. (Korja 2011, 8.) Kuitenkin kameravalvonnan lisääntyessä myös kameravalvonnan käyttötavat ovat lisääntyneet. Lähtökohtaisena tavoitteena on tehostaa, suojella tai kehittää valvonnan kohteena olevaa ympäristöä tai asiaa.

Vaikka teknologiaa hyödyntävää valvontaa perustellaan turvallisuudella, tehokkuudella ja rikosten ennaltaehkäisyllä, saa se myös osaltaan kansalaisilta kritiikkiä. Etenkin kritiikkiä on syntynyt valvonnan kehitymisestä tekoälyn avulla. Teknologian kehittyessä myös lainsäädännön tarkka päivittäminen tulee kysymykseen. Keskustelua ja kritiikkiä on herännyt Pariisissa 2024 järjestettävien olympialaisten seurauksena, jossa Ranskan parlamentti hyväksyi tekoälyyn pohjautuvan kameravalvonnan. Hyväksytyn lain puolesta poliisi voisi tehostaa kameravalvontaa erilaisiin algoritmeihin perustuen, jolla voidaan tunnistaa huomiota herättävää käytöstä. (Leppänen 2023.)

Tekoälyyn perustuvalla valvonnalla tarkoitetaan sitä, kun keinoälyn avulla suoritetaan autonomista tai koneoppimiseen perustuvaa valvontaa tai tarkkailua (Kauppi 2020, 42).

Pariisissakin valvontaa perusteltiin turvallisuuden takaamisella. Tutkimuksissa on käynyt ilmi, että massatapahtumia käytetään perusteena toteuttaa laajaa valvontaa, jota ei muutoin edes tehtäisi. Tehostetulla valvonnalla heikennetään yksityisyyttä, joka on jokaisen perusoikeus. Lisäksi myös ihmisten yhteiskunnallinen luottamus, siihen osallistuminen ja siitä keskustelu voisi vähentyä pelon vuoksi. Myös uuden valvontateknologian virheelliset tunnistamiset voisivat aiheuttaa kärsimystä yksilötasolla. (Mäkinen 2023.)

Viranomaisten massavalvonnasta herääkin pelkoa maailmalla ja Suomessa. Poliisitarkastaja Pekka Sallisen mukaan pelko ei kuitenkaan ole Suomessa realistinen. Sallisen mukaan poliisilla ei ole Suomessa resursseja tai kiinnostusta tämänkaltaiseen tavallisten ihmisten valvontaan. Epäiltyä rikosta tutkittaessa poliisi tiedustelee myymälältä tai vartiointiliikkeeltä valvontakameralla saadun materiaalin rikoksesta. (Ortamo 2020.)

Vastikään Suomessakin on tullut esille kameravalvontaa, jonka yhteydessä hyödynnetään tekoälyä. K-ryhmän kaupoissa on otettu käyttöön kameravalvonnassa käytettävä tekoälyjärjestelmä myymälävarkauksien vähentämiseksi sekä tuotevaraston ylläpitämiseksi. Tekoälyjärjestelmä analysoi valvontakameroiden reaaliaikaista kuvaa ja pyrkii tunnistamaan epäilyttävät eleet kuvattavan henkilön toiminnasta. Havainnosta lähetetään ilmoitus kaupan henkilökunnalle, joka arvioi tilanteen ja päättää jatkotoimista. Vaikka järjestelmä on kehittynyt, on siinä kuitenkin virrehälytyksiä. Etenkin koronapandemian aikaan yleistynyt tapa asiakkailta välttää ostoskoreja, lisäsi virrehälytyksiä sille tuotteita kerättiin esimerkiksi omiin kasseihin. K-ryhmän mukaan järjestelmä ei yksilöi asiakkaita eikä luo pysyviä rekistereitä, vaan arviointi ja toimenpiteen jäävät aina ihmisen vastuulle. (Kajova 2024.) Tällainen tekoälyä hyödyntävä järjestelmä saattaa kuitenkin aiheuttaa kansalaisissa ristiriitaisuutta valvonnan ja yksityisyyden välille.

4 Valvontakamerat rikostorjunnassa

Ensisijaisena valvontakameroiden sekä niistä saatavan materiaalin käyttäjänä on viranomaiset sekä muut ammattivalvojat. Poliisissa valvontakameroita hyödynnetään useissa poliisin tehtäviin kuuluvissa tarkoituksissa, lähtökohtaisesti yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä rikostorjunnan työkaluna (Virolainen & Pölönen 2003, 201).

Rikostorjunnassa valvontakameroita käytetään yleensä reaaliaikaiseen tarkkailuun tai jälkikäteiseen kuvamateriaalin tutkimiseen. Valvontakameroiden reaaliaikaisella tarkkailulla poliisi voi seurata esimerkiksi kaupungin keskusta-alueen liikennettä ruuhka-aikoihin tai valvoa erilaisten yleisö- sekä joukkotapahtumia häiriötilanteiden ennaltaehkäisemiseksi. Jälkikäteisesti kuvamateriaalia tutkittaessa, voidaan selvittää rikoksia ja tunnistaa rikoksen tekijöitä, etsiä kadonneita henkilöitä tai vaikkapa seurata tietyn ajoneuvon liikkeitä. Työharjoittelussa kirjoittaja oli teknisen rikostutkintaryhmän mukana muutaman päivän. Kyseisessä ryhmässä kirjoittaja tutustui myös tapauksiin, jossa valvontakameroilla oli ollut suuri rooli esitutkinnassa. Tapauksissa valvontakamerasta syntynyttä videotallennetta sekä laserkeilainta käytettiin yhdistettynä esimerkiksi selvittämään ajoneuvon nopeuksia ennen onnettomuutta tai tapahtumapaikalla olleiden ihmisten

tarkkoja sijainteja ja etäisyyksiä toisistaan. Kyseisellä tavalla pystyttiin myös arvioimaan valvontanauhalla kulkeneen ihmisen pituutta.

Poliisilla on myös käytössään automaattikameroita, joiden avulla poliisi pystyy valvomaan liikenteessä muun muassa ylinopeuksia, liikennevalojen noudattamista sekä matkapuhelimen käyttöä ajon aikana (Automaattinen liikennevalvonta, luettu 16.12.2024). Tällaisesta automaattisesta kameravalvonnasta ilmoittaminen usein hillitsee jo tienkäyttäjien nopeuksia. Liikenteen automaattikameroita hyödynnetään tietynlaisilla tieosuuksilla, kuten risteyksissä, maanteilla sekä keskusta-alueilla. Tällaisten videovalvontaan rinnastettavien liikennekameroiden heikkona puolena on pidetty sitä, että tienkäyttäjät nostaa nopeuttaan kameran kuvausalueen ulkopuolella. (Takala 1998, 15.)

4.1 Ennaltaehkäisy

Kameravalvonnalla voidaan vaikuttaa yleisen järjestyksen valvomisen ja rikoksen selvittämisen lisäksi myös rikollisuuden ennaltaehkäisyyn. Kameravalvonnan näkyvyys voi vähentää rikollisuutta, mikäli rikoksenteijä tulee tietoiseksi valvontakameroiden läsnäolosta. Rikoksenteijälle saattaa syntyä pelotevaikutus kiinnijäämisestä jo valvontakamerat nähdessään. Ennaltaehkäisevää vaikutusta saadaan myös silloin, kun valvotulla alueella on kameroiden avulla tehokkaasti selvitetty rikoksia ja tietoisuus alueen valvonnasta lisääntyy. (Paasonen 2017.)

Kuten aiemmin todettu, henkilöllä tulisi olla tiedossa alueen kameroiden olemassaolo, jotta saavutettaisiin ennaltaehkäisevä vaikutus. Kameravalvonnan tietoisuutta voidaankin lisätä alueen valvonnasta ilmoittamalla ja kameroiden näkyvällä sijoittamisella. Asia ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen, sillä jossain tapauksissa tietoisuus valvontakameroiden läsnäolosta sekä niiden sijainneista auttaa rikoksen tekijää käyttämään kameroiden katvealueita. (Takala 1998, 10.)

Rikosten ennaltaehkäisyä kiinnijoutumisriskin näkökulmasta puoltaa myös lumekamerat. Lumekameroilla tarkoitetaan valvontakameraksi naamioitua esinettä, joka ei oikeasti sisällä mitään talentavaa tekniikkaa. Tätä ei kuitenkaan mahdollinen rikoksenteijä tiedä. Aiemmin mainitussa automaattisessa liikennevalvonnassakin on käytetty menestyksellä tämänkaltaisia lumekameroita. Vaikka kaikkien tienvarressa olevien nopeuskameroiden sisällä ei olekaan kameraa, hiljennetään nopeutta silti kaikkien kohdalla. (Takala 1998, 11.)

4.2 Kiinnijäämisriskin ja kameravalvonnan toimivuus

Vaikka kameravalvonnalla oletetaan olevan vaikutusta rikollisuuden vähentämisessä, on siihen liittyvien tutkimusten mukaan kameravalvonnan toimivuus ristiriitaista. Iso-Britanniassa tehdyssä tutkimuksessa on todettu, että kameravalvonnalla on merkittävästi rikoksia vähentävä vaikutus etenkin vahingontekorikoksiin parkkipaikoilla. Positiivisia tuloksia on esiintynyt myös huumausainerikollisuuden sekä väkivaltarikollisuuden ennaltaehkäisyyn. Tuloksiin saattavat kuitenkin vaikuttaa muut käytössä olleet aktiiviset rikosentorjuntaan tehdyt keinot, kuten aktiivinen valvonta. (Kauppi 2020, 51.)

Kuitenkin riitaisia tutkimustuloksia on esiintynyt tutkittaessa kameravalvonnan vaikutuksia väkivaltarikoksiin (Kivivuori ym. 2018). Rikollisuuden vähentyminen rajoittui autoihin sekä muuhun omaisuuteen kohdistuneissa rikoksissa, eikä merkittävää vaikutusta ollut väkivaltarikoksissa. Tutkimuksissa on myös havaittu, että kameravalvonnan vähentäessä rikollisuutta valvotulla alueella, siirtyy rikollisuus toiselle alueelle, jossa valvontaa ei ole. (Paasonen & Luomala 2021, 3.)

Suomessa tehtyjä tutkimuksia valvontakameroiden ennaltaehkäisevästä vaikutuksesta ei juuri-kaan ole. Ruotsissa on kuitenkin tutkittu kameravalvonnan yhteyttä väkivaltarikoksien määrään. Vuonna 2015 julkaistussa tutkimuksessa tarkasteltiin kameravalvonnan tehokkuutta Tukholman keskustassa kahdella eri alueella, joissa liikkuu paljon ihmisiä sekä tapahtuu väkivaltarikoksia. Tutkimustuloksia kerättiin kolmen vuoden ajan viikonloppuisin ilta- ja yöaikaan. Arvion mukaan väkivaltarikokset eivät olisi alueilla vähentyneet. Poliisin tietoon alueilta oli tullut hieman vähemmän väkivaltarikoksia, mutta saman tyyppisten rikosten määrä oli laskenut muillakin vertailukelpoisilla alueilla, jotka eivät kuuluneet valvottavaan alueeseen. Tutkimuksessa myös kävi ilmi, että kansalaisten suhtautuminen oli myönteinen lisääntyneeseen kameravalvontaan. Valvonnalla ei kuitenkaan voitu osoittaa, että kansalaisten turvallisuudentunne olisi parantunut valvonnan seurauksena. (The Swedish National Council for Crime Prevention 2014, 2–6.)

4.3 Valvontatallenteet esitutkinnassa

Kameravalvonnalla voi nähdä olevan merkitystä rikostorjunnassa, mikäli rikoksia pystytään ehkäisemään ja selvittämään tehokkaammin (Kauppi 2020, 48). Rikosten selvittämisen sekä kameravalvonnan yhteyksiä on tutkittu länsinaapurissamme Ruotsissa sekä Australiassa. Tutkimuksissa kävi ilmi, että kameravalvonta koettiin poliisien mielestä hyödyllisenä ja tarpeellisenä osana esitutkintaa. Australiassa poliisi oli pyrkinyt suurimmassa osassa tapauksissa hyödyntämään valvontakamerakuvaa henkilön tunnistamisessa, mutta vain alle puolissa tapauksista se onnistui. Ruotsissa esitutkintaa varten pyydettiin kameravalvontakuvaa 80 tapaukseen, mutta tallenteista oli merkittävää hyötyä tuomioistuimissa vain kolmessa tapauksessa. Vaikka Ruotsin sekä Australian tutkimuksissa kameratallenteiden käytettävyys oli rajallinen, viranomaiset itse pitivät kameravalvontaa hyödyllisenä. On kuitenkin tiedostettava, että vaikka tallenne ei menestyksikään tuomioistuimissa, on se voinut olla esitutkinnassa tärkeä. Esitutkintaa on mahdollisesti pystytty ohjaamaan tai kameratallenteita on voitu käyttää esimerkiksi syyllisyyttä poissulkevana todisteena. (Kauppi 2020, 51–52.)

Kameravalvonnan tallenteista on kuitenkin osoittautunut olevan hyötyä rikosten tutkimisessa. Hyviä kokemuksia kameravalvonnan toimivuudesta on esiintynyt pankkiryöstöjen ehkäisyssä ja niiden selvittämisessä. Ratkaisevaa merkitystä kameravalvonnasta on ollut myös eräiden henkirikosten selvittämisessä. (Virolainen & Pölönen 2003, 202.)

Ylen uutisessa Oulun poliisilaitoksella työskentelevä Jyrki Kiviranta kertoi, että Oulussa on ratkaistu yksi henkirikos valvontakameroiden avulla. Kivirannan mukaan valvontakameroiden käyttö on lähes päivittäistä häiriöiden ja rikosten selvittämiseksi poliisitoiminnassa, vaikei varmaksi osaa sanoa, kuinka moni rikos on ratkennut juuri kameravalvonnan avulla. (Hinkula, 2019.)

Poliisihallituksen poliisitarkastaja Pekka Sallinen kertoi Ylen artikkelissa myös Helsingin poliisin käyttävän valvontatallenteita rikostutkinnassa. Sallisen mukaan tallenteita käytettiin noin 6000 asiassa 2019 vuonna. Sallinen kertoi, että valvontakameroista on ollut hyötyä etenkin omaisuusrikoksien tutkimisessa. (Blencowe 2020.)

Rikostutkinnassa voidaan ajatella kysymyksiä kuka, missä, mitä, milloin, miksi ja miten rikos on tapahtunut. Valvontakameratallenteella on mahdollista saada vastaus ainakin kolmeen näistä, mitä tapahtui, milloin ja kuka oli paikalla. Valvontakameroiden tallenteilla on myös mahdollista vahvistaa ja kumota muita rikokseen liittyviä todistusaineistoja tai selvittää paikalla olleita silminnäkijöitä. (Ashby 2017, 444.) Vaikka paikalla olleita silminnäkijöitä olisi useampikin, tekijän

tallentuessa valvontakameraan, jää tarkat tuntomerkit talteen silminnäkijöiden muistia paremmin (Virolainen & Pölönen 2003, 202).

5 Poliisin tekninen valvonta ja tiedonsaantioikeus

Poliisin suorittama tekninen valvonta tarkoittaa poliisin etukäteen ilmoittamaa jatkuvaa valvontaa, jota toteutetaan yleisillä alueilla ja teillä. Sillä tarkoitetaan erilaisten laitteiden avulla tapahtuvaa katselua ja kuuntelua, sekä kuvan tai äänen automaattista tallentamista. Tällaisen valvonnan pääasiallinen tavoite on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden turvaaminen, rikosten ehkäisy, rikoksesta epäiltyjen tunnistus sekä erityisten valvontakohteiden valvonta. (Poliisilaki 4 luku 1§.)

5.1 Valvonnasta ilmoittaminen

Poliisin yleisellä paikalla tai tiellä suoritettavasta valvonnasta on ilmoitettava kansalaisille. Ilmoituksessa tulee yksilöidä riittävän tarkasti valvonta-alue. Valvontalaitteiden, esimerkiksi valvontakameroiden, tarkkaa sijaintia ei kuitenkaan tarvitse kertoa. Myöskään hetkellisesti suoritettava tilapäinen valvonta videolaitteella ei edellytä ennalta ilmoittamista. (Rantaeskola 2014, 132.) Kylteillä ilmoitetusta teknisessä valvonnassa, esimerkiksi kaupungin torialueelta tai kadulta suoritettussa kameravalvonnassa ei poliisi käytä henkilötietoryhmiin sisältyviä tietoja, kuten biometrisiä kasvokuvia (Poliisi on päivittänyt teknisen valvonnan ohjeistusta, luettu 19.12.2024).

Valvontakameroita voidaan käyttää myös poliisin suorittamassa tarkkailussa. Tarkkailulla tarkoitetaan tiettyyn henkilöön tai henkilöihin salassa kohdistuvaa tiedonhankintaa. Poliisin suorittamalla teknisellä tarkkailulla ja valvonnalla on siis selkeä ero valvonnan kohdistuessa ennalta määrittelemättömiin henkilöihin. (Rantaeskola 2014, sivu 132.)

5.2 Tiedonsaantioikeus

Poliisilla on lakisääteinen oikeus saada ja käyttää tietoa rikostutkinnassa sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidossa. Poliisilain (PoL, 872/2011) 4 luvun 2 sekä 3 pykälissä määritellään poliisin tiedonsaantioikeuksista yksityisiltä henkilöiltä, yhteisöiltä tai viranomaisilta.

Poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi päällystöön kuuluva poliisimies on oikeutettu saamaan pyynnöstä viranomaiselta tai julkista tehtävää suorittavalta yhteisöltä tarpeellisia tietoja sekä asiakirjoja salassapitovelvollisuuden estämättä. Tieto tai asiakirja ei saa olla laissa kuitenkaan nimenomaisesti kielletty tai salattu poliisin tai todisteena käytettäväksi. (PoL 4:2.)

Päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä on myös oikeus saada rikoksen estämistä tai selvittämistä varten tietoja yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki-, tai vakuutuslainsuuden estämättä. Mikäli tärkeä yleinen etu sitä vaatii, on poliisilla sama oikeus tarvittaviin tietoihin myös poliisitutkinnassa. (PoL 4:3.) Vaikka pykälissä mainitaan tiedonsaantipyyntöjen edellyttävän päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyyntöä, voi kyseisiä tietoja pyytää yksittäistä tehtävää suorittaakseen kuka tahansa poliisin henkilöstöön kuuluva, mikäli asia liittyy hänen tehtäväänsä (Rantaeskola 2014, 138).

6 Lainsäädäntö

6.1 Tietosuoja ja yksityisyys

Kameravalvonnan ja siihen liittyvän tekniikan kehittyessä on selkeää, että yksityisyyden suojaan liittyvät kysymykset nousevat esiin. Vaikka kameravalvonnan tarkoitus on ylläpitää kansalaisten perusoikeuksia, saattavat henkilökohtaisen turvallisuuden sekä yksityisyyteen liittyvät oikeudet riidellä keskenään. Haastetta tuo etenkin kameravalvontaan liittyvä lainsäädäntö, joka on melko hajanainen, eikä kameravalvonnasta ole olemassa yleislakia. (Korja 2010, 8.)

Suomen perustuslaki sekä kansainväliset ihmisoikeussopimukset pyrkivät suojaamaan kansalaisten tietosuojaa sekä yksityisyyttä. Perustuslain (PL 731/1999) 2 luvun 10 pykälän mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Yksityisyys suojataan tietosuojalla, jolla turvataan henkilötietojen käsittelyä. Toimintaa säätelee tietosuojalaki (1050/2080) sekä EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Vaikka kameravalvonta auttaakin rikoksien ennaltaehkäisyssä sekä niiden selvittämisessä, väärin käytettynä siitä voidaan myös rangaista (Paasonen & Luomala 2021, 16).

Kameravalvonta kehittyy, lisääntyy ja monipuolistuu ja sen rinnalla myös henkilöiden yksityisyydensuojan tärkeys korostuu (Paasonen & Luomala 2021, 16). Mikäli kameravalvontaa toteutetaan, on huomioitava, että ääni tai kuva, jonka avulla henkilö on tunnistettavissa, luo henkilötietorekisterin. Tällöin on myös pidettävä huolta tietosuojasta sekä yksityisyydestä. (Tietosuojakeskus, luettu 17.12.2024.) Kameravalvonnan käyttäjä on vastuussa itse valvonnan laillisuudesta (Tietosuojavaltuutetun toimisto, luettu 17.12.2024).

6.2 EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki

Yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 sääntelee sekä yhtenäistää henkilötietoihin liittyvää käsittelyä sekä lainsäädäntöä. EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa on vaatimukset yrityksille ja organisaatioille, jotka keräävät, säilyttävät tai hallinnoivat henkilötietoja. EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentää sekä täsmentää tietosuojalaki (1050/2018). Näissä olevia vaatimuksia on sovellettava eurooppalaisissa organisaatioissa, joissa käsitellään henkilötietoja EU:n sisällä sekä EU:n ulkopuolisissa organisaatioissa, joissa käsittely kohdistuu EU:ssa asuviin ihmisiin (Yleinen tietosuoja-asetus GDPR, luettu 17.12.2024). EU:n tietosuoja-asetuksista vastaa Euroopan tietosuojaneuvosto (European Data Protection Board), joka on antanut ohjeet tietosuoja-asetuksien soveltamiseen, kun käsitellään henkilötietoja videolaitteilla (Paasonen & Luomala 2021, 10).

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja on tallennettu kuva ja ääni, mikäli niistä voi henkilön tunnistaa. Henkilötiedoilla asetuksessa tarkoitetaan myös tietoja, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön. Euroopan parlamentin neuvoston asetuksen (EU 2016/679) 4 artiklan 1 kohdan mukaan henkilöä voidaan pitää tunnistettavana, mikäli hänet voi suoraan tai epäsuorasti tunnistaa nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka hänen fyysisen, sosiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen, tai sosiaalisen tekijän perusteella. Myöskään väliä ei ole sillä, kuinka pitkä on tallenteiden säilytysaika, kyse on silti henkilötietojen käsittelystä (Tietosuojavaltuutetun toimisto, luettu 17.12.2024).

Tietosuoja-asetuksessa mainitaan myös käsittely. Käsittelyllä tarkoitetaan toimintoja, jotka kohdistuvat henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietoihin. Esimerkiksi tietojen automaattiseen tai manuaaliseen keräämiseen, tallentamiseen tai säilyttämiseen. EU:n asetuksen (2016/679) 4 artiklan 2 kohdan mukaan tietosuoja-asetuksen mukaisesti rekisterinpitäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja tavat. Tällainen henkilö voi olla luonnollinen henkilö, oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin. Kameravalvonnassa siis käsitellään henkilötietoja kameravalvonnan kautta, jolloin kameravalvontaa käyttävä on rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjän on otettava huomioon tietosuojaan liittyvä sääntely (Paasonen & Luomala 2021, 10–11).

6.3 Kaupunkikamerat

Kaupungit voivat valvoa omistamiaan kiinteistöjä ja muita alueita valvontakameroilla. Valvontakameroilla voidaan myös edistää kansalaisten turvallisuuden tunnetta levottomaksi koetuissa paikoissa. Kameroilla voidaan myös ennalta estää sekä selvittää rikoksia, kuten ilkivaltaa. Valvontakamerat tulee asentaa siten, ettei niillä voi nähdä ihmisten kotirauhan suojaamiin paikkoihin. Kameravalvonnasta ilmoitetaan myös siitä informoivin kyltein. Rekisterinpitäjänä voi toimia Poliisihallitus tai vaihtoehtoisesti kunta Poliisihallituksen kanssa yhteisrekisterinpitäjänä. (Arenius 2020, 94–95.)

Kaupungit suorittavatkin julkisten alueiden valvontaa yhteistyössä poliisin kanssa parantaakseen katuturvallisuutta ja kansalaisten turvallisuuden tunnetta. Näin on toimittu esimerkiksi Paraisilla. Paraisten kaupunginjohtajan mukaan pelkästään kameroiden olemassaololla on ennaltaehkäisevä vaikutus ja rikosten tapahtuessa kaupunki pystyy tarjoamaan tukea poliisitoiminnan tehostamiseksi. Lounais-Suomen poliisilaitoksen mukaan poliisi voi tilannekeskuksesta seurata tilannetta videokuvan avulla, kun kaupungilla tapahtuu jotakin. Tietoja pystytään sitten välittämään paikalle menevälle poliisipartiolle. Kameroilla voidaan myös edistää liikenneturvallisuutta ja varmistaa liikenteen sujuvuutta, ennaltaehkäistä rikoksia ja tarvittaessa selvittää niitä. (Syksystä alkaen poliisi valvoo Paraisten katukuvaa kameroiden avulla, 2022.)

6.4 Yksityisyyden suojasta työelämässä

Laki Yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) säätelee kameravalvonnasta työpaikoilla. Laki sisältää säännöksiä liittyen työntekijän henkilötietojen keräämiseen sekä työnantajan tiedonantovelvollisuuksiin. Laissa käsitellään kameravalvontaa ja milloin sekä minkälaisissa tiloissa se on oikeutettua ja mihin tarkoitukseen valvontaa voi työpaikalla käyttää. Laissa säädetään myös kameravalvonnan avoimuudesta. Avoimuuteen koskeva säännöksessä ohjataan työnantaja huomioimaan työntekijöiden yksityisyyteen vähemmän puuttuvien keinojen mahdollinen käyttö. Tällaisia voisi olla esimerkiksi kulunvalvonta, sisäänpääsyn valvominen, hälytyslaitteet tai palvelupisteiden suojalasit (HE 162/2003). Kameravalvonnalla ei saa puuttua työntekijöiden yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä sekä tallenteita saa käyttää vaan niihin tarkoituksiin, joita varten valvontakamerat ovat hankittu ja kameravalvontaan liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta (Paasonen & Luomala 2021, 7–8).

Kameravalvonnasta työpaikalla säädellään myös yhteistoimintalaissa (1333/2021). Laki asettaa työnantajalle velvoitteita käsitellä työntekijöihin kohdistuvaa kameravalvontaa tai muuta teknisesti toteutettua valvontaa lainmukaisessa yhteistoimintamenettelyssä. Yhteistoimintamenettelyssä käsitellään valvonnan tarkoitus, käyttöönotto sekä käyttöön liittyvät menetelmät. Tällä

tavoin tavoitellaan työntekijöiden yksityisyydensuojan turvaamista ja edistetään avointa keskustelukulttuuria työpaikoilla (Frände ym. 2023, 437).

Työturvallisuuslain (738/2002) 27 § asettaa veloitteen työnantajalle toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä riskialttiilla työpaikoilla, johon saattaa liittyä ilmeistä väkivallan uhkaa. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat erilaiset turvallisuusjärjestelyt sekä -laitteet. Valvontakameraa voidaan pitää edellä mainittuna turvallisuuslaitteena. Laissa määritellään, että työnantaja vastaa myös laitteiden toimivuudesta. Esimerkiksi työpaikalla turvajärjestelyjä ylläpitävän kamerajärjestelmän huollon laiminlyönti voisi joissakin tapauksissa olla rangaistavaa. Lain vastaisista laiminlyönneistä voidaan rangaista työturvallisuuslain 63 §:n mukaisesti työturvallisuusrikkomuksena.

6.5 Kameravalvonta kotirauhan piirissä

Rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 pykälän perusteella kotirauhan suojaamiin paikkoihin määritellään muun muassa asunnot, loma-asunnot ja muun asumiseen tarkoitettut tilat, porraskäytävät, asukkaiden yksityisaluetta olevat pihat ja niihin välittömästi liittyvät rakennukset. Mikäli taloyhtiössä harkittaisiin valvontakameroiden hankkimista kuvaamaan kotirauhan piiriin kuuluvia alueita, tulisi huomioida osakkaiden sekä asukkaiden suostumus kyseiseen valvontaan. Kuitenkin, jos kyseessä olisi muu kuin kotirauhan suojaama eli yhteinen alue, esimerkiksi roskakatos tai yleinen piha-alue, ei lupaa kuvaamiseen tarvitsisi pyytää ja valvonta voitaisiin hyväksyä yhtiökoukussa enemmistön suostuessa päätökseen. (Vento 2022.) Mikäli valvontaan käytettäisiin tallentavia valvontakameroita, tulisi henkilötietojen käsittelyn mahdollistamiseksi seurata EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta. Kuvaamisesta tulisi myös ilmoittaa selkeillä kameravalvontaa osoittavilla kylteillä, riippumatta siitä, olisiko käytössä tallentava kameravalvonta vai ei. (Anttila 2020.) Tyypillisesti rekisterinpitäjinä toimivat taloyhtiön hallituksen puheenjohtaja, varahenkilö tai joku muu luotettava henkilö hallituksen jäsenistä (Vento 2022).

Kerrostalojen porraskäytävissä, varastotiloissa, parkkihallissa, kellari- ja ullakkotiloissa sekä rappuun johtavissa ovissa suoritettavaan kameravalvontaan voidaan ryhtyä taloyhtiön hallituksen tai yhtiökokouksen suostumuksella. Kuitenkin valvonnan tulee perustua selvästi asukkaiden turvallisuuden ja omaisuuden suojaamiseen. Asuntojen sisätiloihin kameravalvonta ei saa ulottua ja valvonnasta on ilmoitettava selkein kyltein. (Frände ym. 2023, 431.)

Rivitaloissa sekä omakotitaloissa asukas voi kuvata yksityisiä tai omia piha-alueita ja sisäänkäyntejä. Kameravalvonnassa on kuitenkin huomioitava se, ettei kameravalvonta ulotu omalta piha-alueelta naapurin kotirauhan piiriin. (Arenius 2020, 45–46.) Valvontakameran kuva-alueita voidaan rajata tai peittää siten, että reaaliaikaisessa tai tallennetussa kuvamateriaalissa ei vauranna kotirauhaa (Vento 2022).

6.6 Rikoslaki

Kameravalvonnan käytöstä voi koitua rikosoikeudellisia seuraamuksia. Näistä seuraamuksista on säädetty rikoslaissa (39/1889). Rikoslain 24 luvussa käsitellään yksityisyyteen, rauhaan ja kunniaan kohdistuvista loukkauksista. Luvuissa 6 ja 7 olevat pykälät sääntelevät salakatselua ja sen valmistelua, näissä on tärkeä huomioida myös koti- ja julkisrauhan säädökset. Rikoslain 24 luvun 6 pykälän mukaan salakatseluun voi syyllistyä henkilö, joka ilman oikeutta valvoo tai kuvaa henkilöä kotirauhan suojaamassa tilassa taikka pukuhuoneessa, WC:ssä tai muussa vastavassa paikassa. Lisäksi henkilö, joka tekee sen julkisrauhan suojaamassa yleisöltä suljetussa

rakennuksessa tai suljetulla piha-alueella, siellä oleskelevan toisen henkilön yksityisyyttä loukaten, syyllistyy salakatseluun. Lain mukaan myös salakatselun yritys on rangaistavaa (RL 24:6).

Rikoslain 24 luvun 5 pykälässä 5 määritellään salakuuntelu. Kuten salakatselun osalta, myös salakuuntelun yritys on rangaistavaa. Saman luvun pykälässä 7 käsitellään salakatselun ja salakuuntelun valmistelua, jonka mukaan se, joka asentaa tällaiseen tarkoitukseen liittyviä laitteita näiden rikosten toteuttamiseksi, syyllistyy salakuuntelun tai salakatselun valmisteluun. (RL 24:7.)

Rikoslain 24 luvun 8 pykälässä säädetään yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä, johon myös kameravalvonta voi johtaa. Lain mukaan se, joka oikeudettomasti käyttää joukkotiedotusvälinettä tai muuta keinoa toisen yksityiselämään liittyvän tiedon, vihjaukset tai tiedon levittämiseen tavalla, joka voi aiheuttaa vahinkoa, kärsimystä tai halveksuntaa loukatulle henkilölle, syyllistyy yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen. Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä on myös törkeä tekomuoto, mikäli tiedon levittäminen aiheuttaa suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa. Kuitenkin laissa on poissuljettuna tällaiset tiedot, jotka liittyvät politiikkaan, elinkeinoelämään tai julkisiin tehtäviin, mikäli esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi. Myöskään yleisesti merkittävässä asiassa esitetty ilmaisu, joka ei ylitä hyväksyttävyyden rajaa, ei katsota rikkovan kyseistä lain säädöstä. (RL 24:8.)

Kameravalvonnan yhteydessä voi tulla kyseeseen myös salassapitovelvollisuuksien rikkominen. Rikoslain 38 luvussa säädellään tieto- ja viestintärikoksista. Salassapitorikos voi tulla kyseeseen, mikäli henkilö paljastaa tai käyttää hyödyksi salassa pidettävää tietoa, jonka hän on saanut tehtävänsä tai asemansa kautta ja rikkoo salassapitovelvollisuutta (RL 38:1). Teon merkityksen ollessa vähäinen, voi kyseessä olla salassapitorikkomus (RL 38:2).

Tietosuoja-asetuksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 pykälässä. Luvun mukaan joka EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä, tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hankkii, luovuttaa tai siirtää henkilötietoja tavalla, joka ei ole yhteensopiva niiden käyttötarkoitusten kanssa, syyllistyy tietosuoja-rikokseen. Tämä voi tulla kyseeseen, mikäli rikotaan EU:n tietosuoja-asetusta, tietosuoja-lakia tai muita henkilötietojen käsittelyyn koskevia lakeja. Rangaistavaa voi olla myös, jos rekisterinpitäjä, henkilötietojen käsittelijä tai muu vastuussa oleva taho tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ei noudata säännöksiä, jotka liittyvät henkilötietojen käsittelyn turvallisuuteen (RL 38:9.)

6.7 Yhteenveto

Tietosuoja-laki sekä EU:n yleinen tietosuoja-asetus antavat jo selkeitä kehyksiä kameravalvontaan. Lähtökohtaisesti kameravalvonnan suorittamisen tai harkinnan tulisi perustua selkeään toimintasuunnitelmaan, jossa kameravalvontaa käytetään ainoastaan suunnitelman alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Silloin kun kameravalvontaa käytetään, tulisi siitä ilmoittaa näkyvästi sekä pitää siihen liittyvä toiminta ja keskustelu avoimena. Kameravalvonnassa on pidettävä huoli, ettei syntynyttä materiaalia luovuteta ulkopuolisille ja tallenteita käsittelee vain siihen oikeutetusti nimetyt henkilöt. Tallenteita ei myöskään tulisi säilyttää tarpeettoman pitkään, vaan tallenteet on hävitettävä heti, kun ne ovat käyneet tarpeettomiksi. Kun kyseessä on työpaikalla työntekijöiden tai asiakkaiden turvallisuus, omaisuuden suojaaminen tai joku muu työturvallisuuteen liittyvä seikka, on kameravalvonta sallittua. Kameravalvonnasta vastaavan on kuitenkin muistettava yhteistoimintalaissa määritelty avoin neuvottelu sekä keskustelu muiden työntekijöiden kanssa. (Paasonen & Luomala 2021, 4–9.)

Valvontaa voidaan suorittaa myös esimerkiksi kerrostaloasunnon rappukäytävässä, joka vaatii jokaiselta asukkaalta suostumuksen valvontaan. Taloyhtiössä yhtiökokoukset enemmistöpäätöksellä voidaan kuvata myös yleisiä tiloja. On muistettava, että kameravalvonta vaatii asiallisen syyn sen suorittamiseen. Tällaisena syynä voi olla rikosten ennalta ehkäisy, tapahtuneiden rikosten selvittäminen sekä turvallisuuden ja omaisuuden suojaaminen. (Vento 2022.)

Rikoslaki sekä laki yksityisyyden suojasta työelämässä säätelee mitä kameravalvonnalla ei lähtökohtaisesti saisi tehdä. Tärkeimpänä tulisi varmistaa, että huomioidaan kotirauhan- sekä julkisrauhan suojaamat paikat, kuten vessat, pukuhuoneet, henkilöstötilat tai muut yksityiset huoneet. Kameravalvonnalla rangaistavuus tulee usein kysymykseen silloin, kun laiminlyödään näitä edellä mainittuja asioita. Mahdollisesti rekisteriselostetta ei ole laadittu, valvonnasta ei ilmoiteta tai tietoja ei käsitellä asiaan kuuluvalla tavalla. Rangaistavuus kuitenkin vaatii sen, että se vaarantaa henkilön yksityisyyden suoja tai hänen muita oikeuksiaan (Paasonen & Luomala 2021, 13–15.)

7 Poliisin valvontakamerakartasto ja tiedonsiirto

7.1 Kameravalvontakartasto

Poliisihallituksen kameravalvontakartasto on tietokanta, johon tallennetaan yleisillä alueilla sijaitsevien valvontakameroiden tietoja. Kartaston avulla poliisi voi nähdä kameroiden omistajien tai niitä hallinnoivien henkilöiden yhteystiedot, kameran sijainnin ja osoitetiedot, kameran esikatselukuvan, tallenteen säilyvyysajan sekä tallennusmuodon. Tietojen luovuttaminen on täysin vapaaehtoista ja perustuu omistajien suostumukseen. Kameravalvontakartasto tietoineen on tarkoitettu rikostutkintaa suorittavien poliisien käyttöön, eivätkä tiedot ole julkisia. Kameravalvontakartaston kautta poliisilla ei ole pääsyä kameroiden käyttöjärjestelmiin, vaan kartasto toimii tiedonhallinnan ja rikostorjunnan tukena. Kameroiden omistajat pystyvät luovuttamaan, päivittämään ja poistamaan omia tietojaan kartastosta poliisin sähköpostiosoitteiden kautta. Kartaston tarkoituksena on tehostaa olemassa olevien valvontakameroiden hyödyntämistä rikostutkinnassa. Yhteystietojen sekä sijaintitietojen avulla poliisi voi hankkia rikostutkinnassa tarvittavaa mahdollista kuvamateriaalia nopeammin ja tehokkaammin valtakunnallisesti. Tavoitteena on, että valtaosa Suomessa käytössä olevista valvontakameroista olisi kartastossa mukana. (Poliisin valtakunnallinen kameravalvontakartasto. Luettu 4.1.2025.)

Ennen valvontakamerakartastoa, poliisilaitoksilla oli vain omia paikallisia karttoja alueidensa kameroiden sijainneista. Turussa vuonna 2017 tapahtunut terrori-isku käynnisti valtakunnallisen kameraverkoston perustamishankkeen. Valvontatallenteiden selvittämiseen liittyvä suuri työ määrä konkretisoitui ja toimintaa oli parannettava. Kartastoon tavoitellun materiaalin kerääminen ei ole kuitenkaan sujunut toivotulla tavalla. Poliisihallituksen poliisitarkastajan Pekka Sallisen mukaan valvontakameroiden tietoja ilmoitetaan poliisin niitä kysyessä, vaikka toivottua olisi, että ihmiset antaisivat tietoja enemmän omatoimisesti. Syynä siihen ei ole se, etteivät ihmiset halua jakaa tietoja kameroistaan poliisille. Tietojen antamisen vähäisyyteen liittyy enemmänkin se, että kameravalvontakartaston julkisuus on jäänyt vähäiseksi. (Bencowe 2020.)

7.2 Turvapilvi

Erilaisia sähköisiä aineistoja käsitellään poliisin toiminnassa päivittäin. Valvontatallenteiden sisältäessä henkilötietoja, on niiden äärellä poliisinkin huolehdittava EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sekä muiden lakien ja asetusten noudattamisesta. Henkilötietoja poliisi käsittelee vain laakisääteisiin tehtäviinsä ja toimivaltuuksiinsa liittyen. Tietoja käsitellään huolellisesti ja ne pidetään riittävinä, olennaisina ja käyttötarkoitukseensa tarpeellisina. Henkilötietojen käsittely suunnitellaan ja ohjeistetaan tarkasti, jotta varmistetaan lainmukaisuus ja tietosuoja. (Henkilötietojen käsittely poliisissa. Luettu 20.12.2024.)

Tietoturvan ja tietosuojan on oltava korkealuokkaista henkilötietoja käsiteltäessä. Poliisilla on operatiivisessa toiminnassa käytössä suojattu Erillisverkko Turvapilvi, jotta tietoturva ja tietosuojavaatimukset täyttyvät. Kuluttajille tarkoitetut pilvipalvelut eivät ole riittäviä poliisin toiminnassa, vaan poliisia ohjaavat tiukemmat säädökset tietojen keräämisessä.

Kameravalvonnan ollessa hyvä lisä poliisitoiminnan tehostamisessa sekä rikosten selvittämisessä, on Turvapilvi se, mikä mahdollistaa videotallenteiden hankinnan sekä käsittelyn poliisissa. Turvapilveä hyödyntävät muutkin suomalaiset viranomaiset. Kyberturvallisuus varmistetaan siten, että rajattua ja kontrolloitua verkkoympäristöä hallinnoidaan Suomessa, eikä tiedon tarvitse kiertää avoimia verkkoja pitkin maailmalla. Poliisissa huomioidaan kyberturvallisuus sekä tieturvallisuus laaja-alaisesti kaikessa toiminnassa. (Ahonen 2024.)

7.3 Pouta-palvelu

Yksi poliisin käyttämistä tiedonkeruun välineistä on Pouta-palvelu, jossa on panostettu tietosuojaan ja pilvipalveluiden turvallisuuteen. Pouta-palvelussa kansalaiset, yritykset ja yhteisöt voivat toimittaa verkkoyhteyden välityksellä poliisille kuvia, videoita ja muuta aineistoa. Poliisi voi muun muassa luoda verkkopohjaisen tiedonkeruukansion kaupalle valvontakameratallenteita varten, jossa näkyy epäilty tekijä näpistysrikkoksessa. Ulkopuolisella ei ole mahdollisuuksia päästä käsiinsä kyseisiin Pouta-palveluun ladattuihin tiedostoihin. Myöskään lähettäjä ei näe lähetettyjä tiedostoja tai pysty niitä lähetyksen jälkeen poistamaan, jolloin materiaalia ei pysty tuhoamaan edes tiedonlähettäjän laitteelta. Verkkoalusta on käytettävissä tiedonsiirrolle sille asetetun tiedonkeruun ajan, jonka jälkeen se poistuu näkyvistä. Tallennetut tiedostot poistuvat myös palvelusta viimeistään 30 päivän kuluttua niiden tallentamisesta. (Lähetä aineistoa poliisille Pouta-palvelulla, luettu 20.12.2024.)

8 Produkti

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö on luonteeltaan kehittämistyyppinen. Opinnäytetyöstä valmistui kaksi tuotosta, jotka ovat kirjallinen raportointi ja analysointi sekä produkti, joka on salattu. Opinnäytetyöllä haluttiin tuoda hyötyä poliisin arkiseen työhön etenkin rikostorjunnan puolelle. Kirjoittaja uskoo vakaasti poliisin valtakunnallisen kamerakartaston helpottavan ja tehostavan poliisin työtä etenkin esitutkinnan vaiheessa ja tahtoo antaa oman panostuksensa poliisin valtakunnalliseen tavoitteeseen saada valtaosa Suomessa sijaitsevista valvontakameroista poliisin tietokantaan. Tässä luvussa kerrotaan produktin suunnittelusta, työvaiheista ja sen tuloksista.

8.1 Työn suunnitelma

Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoituksena oli kerätä produktiin tulevia tietoja valvontakameroista sähköisesti sähköpostitse ja puhelimitse sekä vierailamalla kameravalvontaa ylläpitävän tahon luona. Ideaalitalanne olisi ollut painottaa tahojen luona vierailua näistä kahdesta vaihtoehdosta. Tämä lähtökohtaisesti siksi, että varmistettaisiin kameroista vastaavan tahon saavuttaminen tehokkaammin ja tietopyyntö menisi varmasti perille. Sähköpostitse lähestyessä olisi ollut myös riski, että kameroita ylläpitävät tahot saattaisivat luulla tiedonsaantipyyntöä huijaukseksi niiden lisääntyessä nykypäivinä. Aiempien saman aiheen opinnäytetöiden tekijöiden huomattiin törmänneen samaan ongelmaan sähköpostia käytettäessä. Suunnitteluvaiheessa päätettiin myös se, ettei tiedonkeruuseen käytetä erillistä jaettavaa lomaketta, jotta kanssakäyminen kansalaisten kanssa olisi mahdollisimman luonnollista.

Pitkät välimatkat maakunnassa sekä kameroiden sijainnit ripoteltuna ympäri rajattua aluetta vaikeutti tietojen keräämistä valitulla vierailuun pohjautuvalla menetelmällä. Tästä syystä sähköpostia ja puhelinta hyödynnettiin viime kädessä huomattavasti enemmän kuin mitä alkuun oli ajateltu. Kirjoittaja lähestyi tahoja ensisijaisesti puhelimitse suuren sähköpostimassan sijaan pystyäkseen verbaalisesti kertomaan mistä on kyse.

Vaikka pääpaino ei ollutkaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vierailuissa, tuli tietoja kerättyä paljon myös kyseisellä tavalla. Erityisesti pienempien yritysten sähköposteja ja muita yhteystietoja oli haastava selvittää, ja vierailulla tiedot sai helpommin. Lisäksi partioidessa huomattiin myös kohteita, joissa ei alun perin ajateltu olevan kameravalvontaa. Tällöin oli helppoa ja tehokasta vierailulla välittömästi tahon luona tiedustelemassa asiaa. Loppujen lopuksi vierailamalla tahojen luona saatiin runsaasti tietoja eivätkä kaikki materiaali tullut sähköisesti. Vierailujen eduksi laskettakoon myös se, ettei kansalaisia tarvinnut vaivata kameratietojensa keruussa, sillä paikan päällä pystyi itse keräämään tarvittavat tiedot. Vierailuilla huomattiin myös olevan positiivista vaikutusta kansalaisiin. Kansalaiset pääsivät keskustelemaan poliisin kanssa neutraalissa tilanteessa. Keskusteluja käytiin arkisista asioista ja kansalaiset pystyivät myös kertomaan heidän mieltään askarruttavia ajatuksia sekä kysymyksiä.

8.2 Kerättävät tiedot

Kameroiden tietoja kerätessä kirjoittaja oli yhteydessä Lounais-Suomen poliisilaitoksen kameravalvontakartastosta vastaaviin konstaapeleihin, jotka kertoivat kokevansa opinnäytetyön aiheen tarpeelliseksi. Kartastosta vastaava konstaapeli lähetti ohjeet kameravalvontakartaston käyttämiseen, jotta kerätyt tiedot voidaan lisätä kartastoon. Suunnitteluvaiheessa kirjoittaja koki erityisen

tärkeäksi kameroiden tietojen keräämisessä valvontakameran esikatselukuvan. Kartastosta vastaava konstaapeli kertoi, että tärkeintä projektissa on tieto kameroiden sijainneista sekä keneltä tallenteita voi kysellä. Esikatselukuvan hän totesi olevan hyvä lisä näiden tietojen oheen, minkä kirjoittaja huomasi itsekin projektin edetessä. Rikostutkija säästää huomattavasti aikaa ja vaivaa tietäessään pelkästään kameroiden mahdolliset sijainnit ja yhteystiedot niitä hallitseviin tahoihin. Kameran kuva-aluetta on tämän jälkeen huomattavasti helpompi selvittää. Tämän lisäksi on huomioitava, että vaikka kartastossa ei näkyisikään esikatselukuvaa, useimmiten karttapohjalla näkyy valmiiksi jo viivoin kuvattuna kameran kuvaama alue. Tietoja kerätessä pyrittiin saamaan kameroiden esikatselukulvat, mutta projektin edetessä ne todettiin vähemmän tarpeellisiksi. Kuitenkin suurin osa lisätyistä kameroista sisälsi esikatselukuvan.

Kameravalvontakartastoon oli myös mahdollista liittää muita liitetiedostoja. Jotkut tahot luovuttivat kameroiden sijaintien lisäksi myös pohjapiirustuksen rakennuksesta ja sen valvontakameroista, jotka helpottivat kameroiden lisäämistä tietokantaan. Pohjapiirustukset tai muut avustavat liitetiedostot kannattaa lisätä kameravalvontakartastoon, sillä niistä voi myös olla suuri apu tutkijalle hahmottamaan alueen kameravalvonnan kokonaiskuvaa.

8.3 Työn etenemisen seuranta

Produktia tehdessään kirjoittaja piti yllä kalenterin kaltaista päiväkirjaa, josta pystyi seuraamaan sekä varmistamaan produktin etenemisen tehokkaasti kaikkien työn vaiheiden osalta. Produktiin liittyvässä päiväkirjassa pidettiin yllä Excel-taulukointia saaduista kameratiedoista, sekä potentiaalisista kameravalvontaa suorittavista yhteystiedoista. Päiväkirjasta näkyi myös työn vaihe tietojen keruussa, kuten onko tahoon oltu yhteydessä, onko he vastanneet tiedonsaantipyynnöön tai onko kameratiedot taholta jo toimitettu.

8.4 Kameratietojen kerääminen

Opinnäytetyöhön kuuluvan produktiin valvontakameroita tiedusteltiin yhteensä 45 toimijalta. Tiedot kerättiin sähköpostitse, puhelimitse sekä kasvotusten vieraillemalla kohdepaikoissa. Sähköpostitse tietojenkeruu tapahtui viestillä, josta tuli ilmi kuka viestin lähetti, miksi, mikä on tiedonkeruun tarkoitus ja minkä takia tietoa kysytään. Sähköpostit lähetettiin tekijän virkasähköpostista, jonka käyttöön oli kysytty lupa yksikön päälliköltä. Viestissä oli mahdollisimman selkokieline ohje siihen, mitä tietoja kameroista halutaan kerätä. Lisäksi viestissä painotettiin myös tietojen luovuttamisen vapaaehtoisuutta. Kameroihin liittyviä tietoja säilytettiin poliisiaseman suljetussa TUVE-verkossa erillisessä omassa kansiossa, jotta varmistuttiin siitä, että tiedot pysyivät suojattuna.

Vastauksien varmistamiseksi ja lisäämiseksi melkein kaikkiin sähköpostitse yhteydessä oleviin toimijoihin opinnäytetyön tekijä oli yhteydessä myös puhelimitse. Tämä siksi, ettei sähköpostilla lähetetty viesti jäisi tiedustelun kohteena olevalta taholta huomiotta ja puhelimitse pystyi paremmin avaamaan tietojen keruun tarkoitusta. Soittamalla pääsi myös paljon parempaan vuorovaikutukseen tutkimuksen kohteena olevan tahon kanssa ja vähennettiin riskit myös mahdollisesta ajatuksesta, että kyseessä olisi ollut poliisin nimissä lähetetty huijaussähköposti. Soittamisella oli myös vaivaa ja aikaa vähentävä vaikutus. Joissain tapauksissa sähköposti ei ollut mennyt suoraan valvontakameroista vastaavalle henkilölle. Puhelimella tehdyn tiedustelun seurauksena saatiin usein selville oikea henkilö, jolta kameroiden tietoja kannatti tiedustella. Kameratietoja kerättiin myös vieraillemalla toimijoiden luona. Tämä tapa oli vaivalloisempaa sekä aikaa

vievämpää kuin sähköpostitse ja puhelimitse tapahtunut tiedustelu. Vierailuilla pystyi kameratietojen keräämisen lisäksi olemaan vuorovaikutuksessa kansalaisten kanssa, joka todettiin positiiviseksi asiaksi.

Kameratietojen kerääminen aloitettiin 27.12.2024. Tahot, kenet tavoitettiin ainoastaan sähköisesti, pyydettiin kohteliaasti aikaa tietojen luovuttamiseen tammikuun loppuun saakka. Muutoin, kameratietoja kerättiin puhelimitse sekä vierailuperiaatteella aina kun se oli mahdollista. Näiden lisäksi tammikuun jälkeen vierailtiin muutamissa paikoissa, jonne oli laitettu sähköpostia ja soitettu, muttei ollut saatu vastausta. Syynä vastaamattomuuteen oli useimmiten se, ettei taholla ollut kameravalvontaa tai se, ettei sähköpostia tai puhelua oltu huomattu. Vielä helmikuun aikana saatiin jälkikäteen kameratietoja tahoilta, jotka eivät olleet määrääjässä tietoja toimittaneet. Nämä lisättiin myös kartastoon toimittamisen myöhästymisestä huolimatta.

Opinnäytetyön tekijä piti tärkeänä, että tahoja kiitettiin yhteistyöstä, kun kameroiden haltija oli luovuttanut kameroiden tiedot. Kiitoksen lisäksi tahoille lähetettiin sähköposti, jossa kerrottiin mahdollisuudesta pyytää muutoksia tietoihin tai poistamaan tallennettuja kameroita poliisin kameravalvontakartastosta. Tietoja luovuttaneille infottiin myös poliisi.fi-sivuston tiedotteesta kameravalvontakartastoon liittyen, josta pystyi lukemaan lisää aiheesta.

Kameravalvontakartastoa yritettiin markkinoida kansalaisten tietoisuuteen muutenkin. Hämmästyttävää oli, ettei yksikään kameravalvontaa toteuttava taho tiennyt kyseisestä poliisin tietokannasta. Tahoja informoitiin kyseisestä järjestelmästä ja siihen liittyvistä poliisin tavoitteista. Samalla pystyttiin myös neuvomaan kansalaisia kameravalvonnan tehokkaasta käytöstä, kuten kameroiden sijoittelusta sekä siihen liittyvästä säännöstelystä. Monissa kohteissa kerrottiin, että vaikka kameravalvontaa ei tällä hetkellä ollut, on sellaisen hankkimista ja toteuttamista mietitty jo pidemmän aikaa. Yhteistyötä poliisin kanssa saatiin siis markkinoitua tulevaisuudessa kameravalvontaa suorittaville tahoille.

8.5 Tietojen syöttäminen kartastoon ja produktiin

Valvontakameroiden tiedot syötettiin opinnäytetyöhön kuuluvaan produktiin eli kameravalvontakartastoon valvontakamera kerrallaan. Kameravalvontakartastoa ei ole mahdollista käyttää avoimessa julkisessa verkossa, joten oli se tehtävä poliisiasemalla suljetussa turverkossa. Produkti on tehty poliisiaseman suljetussa verkossa myös siksi, että varmistetaan aiheeseen liittyvä tietoturvallisuus. Kartaston sekä produktin työvaihe vaati paljon aikaa ja vaivaa, sillä mahdollisuutta avoimen verkon käyttöön esimerkiksi kotioloissa ei ollut. Produkti on toteutettu varmistaen tietojen turvallisen käsittelyn ja säilytyksen ja työssä on korostettu erityisesti tietoturvan merkitystä luottamuksellisten tietojen käsittelyssä.

Kameravalvontakartastoon syötettiin kameratietojen luovuttanut taho kameranhaltijaksi. Kameranhaltija kenttään syötettiin kameranhaltijan nimi, puhelinnumero sekä sähköposti. Kenttään pystyi myös kirjaamaan mahdollisen varahenkilön, joka täytettiin aina kun sellainen oli nimetty. Kameranhaltijan kenttään syötettiin myös kiinteistön osoitetiedot, jossa valvontakamerat sijaitsivat.

Kun valvontakamera lisättiin kartastoon, säädettiin siihen kameran kuvasuunta, kuvausalue sekä se kuinka pitkälle kuva ulottuu. Kun nämä tiedot olivat syötetty, kameran kohdalle piirtyi kuvausalueen sektori kartastoon. Tämän avulla kartastoa käyttävä näkee nopeasti sen, mihin kamera kuvaa ja mihin se ei kuvaa. Jokaisen kameran kohdalle pystyi myös syöttämään kameran

yksilöivät tiedon, joka tarkoitti esimerkiksi kameralle annettua yksilöityä nimeä, mikäli sellainen asetettu. Useasti kohteissa, joissa oli useampi kuin yksi kamera, oli valvontakamerat yksilöitynä omilla nimillään tai numeroilla, jotka saattoivat esimerkiksi viitata kuvauksen kohteena olevaa paikkaa. Kameratietoihin sai lisättyä myös tallenteen säilyvyysajan, mikäli se oli tiedossa. Useasti lisättyjen kameroiden tallenteet säilyivät noin kolmen viikon ajan, joka tämä merkattiin kyseisten kameroiden kohdalle. Näiden kyseisten syötettyjen tietojen jälkeen kamerasyönteistä pystyi tallentamaan kartastoon.

Esikatselukuva näkee täysin realistisen version kamerasyönteistä alueesta. Kameroihin liitettävä esikatselukuva lisättiin kartastoon lataamalla se kuvatiedostona kameravalvontakartastoon kyseisen kamerasyönteistä liitetiedostoksi. Kartastoon lisätyn kamerasyönteistä kohdalla näkyi selkeästi ja helposti ymmärrettävästi lisätyn kamerasyönteistä mahdollinen esikatselukuva, yhteystiedot, tallennusten säilyvyysaika sekä kamerasyönteistä yhteystiedot, josta kamerasyönteistä tallenteita pystyi tiedustelemaan.

Kun kameroiden kaikki tarvittavat tiedot oli lisätty, näkyi kamera kartastossa ”ehdotettu”-tilassa. Kamerakartaston ylläpitäjät käyvät tarkistamassa lisättyjä valvontakamerasyönteistä aika ajoin, jonka jälkeen kamera tallentuu kartastoon tarkistettuna.

9 Produktin tulokset

Kamerasyönteistä tiedustelulla tavoitettiin 34 toimijaa, johon on yhteenlaskettu sähköisesti sekä vierailuilla tehdyt kameroiden kartoitukset. Kamerasyönteistä tiedot saatiin 29 kohteelta ja 5 kohdetta ilmoitti, ettei heillä ole tällä hetkellä kameravalvontaa ollenkaan. Tiedustelun kohteena olevista tahoista 11 jätti vastaamatta tiedusteluun tai toimittamatta kameratietoja. Muutamien vastaamatta jättäneiden kanssa saatiin yhteys asiaan liittyen, mutta kameratiedot jäivät aikamääräeseen mennessä toimittamatta syystä tai toisesta, vaikka tiedot haluttiinkin luovuttaa. Tästä syystä kyseiset yksittäisen toimijat on yhteenlaskettu myös tietoja toimittamatta jättäneiden mukaan.

Yhteensä kartastoon lisättiin 209 kappaletta valvontakamerasyönteistä. Valvontakamerasyönteistä lisättiin yksi kerrallaan varmistaen oikeat yksilöivät tiedot sekä mahdollisimman tarkka sijainti ja kuvasuunta. Kameratietojen yhteydessä oli useasti toimitettu myös rakennuksen pohjapiirustus, josta näki suoraan kamerasyönteistä sijainnin ja kuvasuunnan. Osissa tapauksista, joissa pohjapiirustusta ei ollut, käytiin toimijan osoitteessa kiertämässä rakennus, jonka avulla piirrettiin kameroiden sijainnit itse tehtyyn pohjapiirustukseen. Kamerasyönteistä lisäämisessä käytettiin apuna myös Google Maps Street View-toimintoa, joka auttoi rakennuksen ulkoseinissä olleiden kameroiden sijoittamisessa.

Lähes kaikkiin kartastoon syötettyihin kameroihin saatiin lisättyä myös kyseisen valvontakamerasyönteistä esikatselukuva. Tämä oli erityisen positiivinen asia, sillä alun perin ajatuksena oli se, että niiden kerääminen ei onnistuisi huomattavan suurelta osalta kohteista. Monien muiden kaupunkien kerätyissä kameroiden tiedoissa esikatselukuva puuttuu kokonaan kartastosta, niiden sisältävän ainoastaan tarvittavat kamerasyönteistä sijainnin, yhteystiedot ja kuvasuunnan, joka on jo itsessään merkittävän iso apu kartastoa käyttävälle.

Esikatselukuvista huomattiin, kuinka vaihtelevia voivat valvontakameroiden kuvalaadut olla. Suurimmilta osin kameroiden laatu oli poikkeuksellisen hyvä, mutta osa vastaanotetuista esikatselukuvista oli näytöstä otettu valokuva puhelimella ja siten heikkolaatuinen. Kyseistä tapaa lähettää esikatselukuva kuitenkin ehdotettiin kameranhaltijoille, sillä sen koettiin olevan vaivattomin tapa toimittaa esikatselukuva. Tämän uskottiin olevan syynä siihen, että esikatselukuvia saatiin lähes kaikista valvontakameroista. Haittapuolena oli kuitenkin se, että useasti kuva oli otettu vinossa ja kuvassa näkyi myös paljon ylimääräistä, kuten liikaa kameran näyttöpäätettä tai toimistohuonetta. Tämä vei paljon aikaa ja vaati vaivaa, sillä kyseiset kuvat jouduttiin muokkaamaan ja leikkaamaan siten, että jäljelle jäi vain kameran esikatselukuva. Lisäksi tällaisen kameran kuvaus- aluetta oli vaikeampi määritellä kartastoon, sillä kuvassa olevat kiintopisteet olivat epäselvempiä. Tästä syystä myös joissain kartastoon lisätyissä valvontakameroissa on erityisen huonolaatuinen esikatselukuva. Kameraa ja esikatselukuvaa lisätessä kartastoon varmistettiin kuitenkin se, että esikatselukuvasta saa huonosta laadusta huolimatta käsityksen kameran kuvaamasta alueesta.

Valtaosa kerätyistä valvontakameroista sijaitsivat Kankaanpään keskustan alueella tai sen läheisyydessä. Kameroita saatiin kerättyä kuitenkin myös Honkajoen sekä Venesjärven alueelta, jotka sijaitsevat selvästi kauempana Kankaanpään keskustasta. Suuri osa Kankaanpään alueen kameroista oli kaupungin omistamien kiinteistöjen valvontakameroita. Yhteys Kankaanpään kaupungilla työskentelevään henkilöön edesauttoi projektia suuresti, sillä pitkien selvittelyjen jälkeen kyseinen henkilö tavoitettiin ja kartastoon saatiin paljon lisättäviä kameroita.

9.1 Käyttäjätestaus

Kameravalvontakartaston käyttäjätestaus suoritettiin muutamalle Kankaanpään poliisiaseman konstaapelille. Ideana oli, että konstaapelit avaavat ja tutustuvat järjestelmään, jonka jälkeen he kertovat oman mielipiteensä sen toiminnallisuudesta, tarpeellisuudesta ja käytännöllisyydestä. Osalla konstaapeleista ei ollut haettuna oikeuksia kameravalvontakartaston käyttämiseen, joten nämä oikeuden haettiin ensin poliisin tietojärjestelmästä. Kuten aiemmin jo todettu, kameravalvontakartastoa voi käyttää kuka vain poliisissa työskentelevä henkilö.

Konstaapelien mukaan järjestelmä oli selkeä ja helppokäyttöinen etenkin silloin, kun käyttötarkoitus on kameratietojen selvittäminen. Kartastosta löytyi helposti alueen valvontakamerat ja niiden tiedot, josta löytyy myös yhteystiedot kameraa hallinnoivan henkilön tavoittamiseksi. Kartasto tarjosi myös helppolukuisen pohjapiirustuksen, josta tutkija näkee heti, kuvaako kamera halutulle alueelle. Tämä tietysti vaatii sen, että kameratiedot ovat oikein syötetty. Kameratietojen syöttäminen nähtiin toki haastavana ja työläänä. Valvontakameroiden lisääminen kartastoon ja niiden tietojen kirjaaminen vie aikaa, etenkin ensimmäisillä kerroilla, joka ei kannusta tietojen päivittämiseen muutenkin kiireisinä työpäivinä. Kartaston ajantasaisuus vaatii jatkuvaa ja aktiivista päivittämistä, joka saattaa unohtua arjen muussa kiireessä. Projektiluontoinen kartaston päivittäminen koettiin myös hyvänä vaihtoehtona.

Konstaapelit antoivat myös kommentteja valvontakamerakartaston hyödyllisyydestä. Kommentteissa painottui hyödylliseksi esimerkiksi se, että kameravalvontakartasto on valtakunnallinen. Kartastosta on hyötyä erityisesti silloin, kun jollain toisella paikkakunnalla sijaitsevan poliisiaseman tutkijan on selvitettävä valvontakameroiden sijainteja ilman paikallistuntemusta. Kankaanpäässä konstaapeleilla on hyvin tarkka käsitys siitä, missä kameroita on, joten käyttöarvo kameravalvontakartastolle on pienempi. Kuitenkin tilanteissa, joissa rikosasiaa tutkitaan esimerkiksi

muussa Lounais-Suomen tutkintaryhmässä, saattaa tutkijan paikallistuntemus olla vähäinen. Konstaapelit myös totesivat kartastossa olevan sellaisia kameroita, joista heillä ei ollut aikaisempaa tietoa, joten konkreettista hyötyä saavutettiin.

10 Haasteet ja kehittäminen

Suunnitteluvaiheessa oli kuvitelma, että kameratietojen kerääminen olisi maakunnassa helpompaa kuin suurkaupungeissa, sillä kameroita on huomattavasti vähemmän ja valvontaa suorittavat kohteet olisivat helpommin tiedusteltavissa. Näin asia ei kuitenkaan ollut. Nopeasti huomattiin, että tietojen kerääminen oli haasteellista, sillä kameroiden sijainnit olivat ripoteltuna ympäri Kaanpään aluetta välimatkojen ollessa pitkiä. Tästä syystä potentiaalisten valvontaa suorittavien tahojen löytäminen oli haastavaa, kun taas suurkaupungissa saattaa kameroita löytyä useita kymmeniä yhden kadun varrelta. Yllättävää oli myös se, että tietyillä tahoilla, joilla vahvasti oletettiin olevan kameravalvontaa, ei sitä ollut. Vaihtoehtoisesti joissain kohteissa kamera-valvontaa suoritettiin ainoastaan rakennuksen sisätiloissa. Sisätilan kameratietoja ei kerätty kartastoon, sillä tavoitteena oli kerätä tietoa kameroista, jotka kuvaavat myös julkisiin paikkoihin rakennuksen ulkopuolelle.

Mikäli kameratietoja olisi kerätty vain jalkautumalla kameravalvontaa suorittavien tahojen luokse, olisi luultavasti kameratietoja pystytty keräämään enemmän. Tämä ei kuitenkaan ollut realistista, sillä se olisi vienyt liikaa aikaa erityisesti maakunnassa, jossa etäisyydet kohteiden välillä ovat pitkät. Tässä työssä tällaisella toimintamallilla tuloksia ei siis olisi tullut näin paljon, mikäli otetaan huomioon keräämiseen käytetty aika. Tällainen pelkkiin vierailuihin perustuva malli voisi olla mahdollinen isommissa kaupungeissa, jossa yhden kadun varrella saattaa löytyä useampia kameravalvontaa toteuttavia tahoja. Voi myös olla, että jalkautumalla kameratietoja olisi saatu enemmän siksi, koska kaikki tahot eivät seuraa sähköposteja tai vastaa puheluihin. Myös se, että tiedonkeruussa ei olla toimittu kasvotusten, on voinut vähentää toimijan vaivannäköä tällaisten tietojen keräämiseen ja lähettämiseen. Tätä asiaa puoltaa myös se, että kaikissa kohteissa, jonne jalkauduttiin, kameratiedot luovutettiin mieluusti, mikäli sellaisia oli.

Tietojen keräämisen lisäksi myös datan syöttäminen poliisin valtakunnalliseen kameravalvontakartastoon vei paljon aikaa. Erityisesti, kun syöttöjä ei pystynyt tekemään avoimessa verkossa. Tämän seurauksena tekijän oli aina oltava poliisiasemalla läsnä työtuntien ulkopuolella lisätesään tietoa kartastoon, joka vaati paljon aikaa ja vaivaa.

Vaikka lisättyjä kameravalvontakohteita saatiinkin kerättyä hyvä määrä, jäi niitä myös paljon saamatta. Satakunnan pohjoisosassa on edelleen paljon valvontakameroita, joita ei ole rekisteröity valvontakamerakartastoon. Saman työn voisi tehdä myös muilta Satakunnan alueilta. Lisäksi työssä ei lisätty ainuttakaan sisäkameraa, joka on myös mahdollista kameravalvontakartastossa. Voisi olla tehokasta myös käyttää tämän työn seurauksena saatuja yhteystietoja siihen, että jokaisesta kohteesta tiedusteltaisiin mahdolliset sisäkamerat kartastoon.

Suomessa ei lisäksi ole kovinkaan paljoa tutkimustyötä kameravalvonnan tehokkuudesta. Tämä voisi olla myös mainio tutkimuskohde, jolla kameravalvonnan hyötysuhteita pystyttäisiin arvioimaan myös niihin sijoittamisen näkökulmasta. Oma käsitykseni on, että kameravalvonnasta

saatuja materiaaleja käytetään esitutkinnassa paljon, etenkin Satakunnassa. Tulevaisuudessa tekniikan kehittyessä kameravalvonnalla voidaan tukea myös muuta teknologiaa, tämä tuo myös paljon erilaisia näkökulmia kameroihin liittyvään tutkimustyöhön.

11 Työn luotettavuus

Lähteitä opinnäytetyössä käytettiin mahdollisimman laajasti, sisältäen useammasta näkökulmasta esitettyä tietoa kameravalvontaan liittyen. Lähteinä käytettiin lainsäädäntöä, kameravalvontaan liittyviä kirjoja, tutkimuksia sekä artikkeleita. Valtaosa lähteistä oli sähköisiä. Hakukoneena avoimessa verkossa käytettiin Googlen hakukonetta sekä Poliisiammattikorkeakoulun kirjaston tietokantaa. Lähteissä pyrittiin aina käyttämään mahdollisimman uutta lähdemateriaalia, jotta lähde olisi ajankohtainen ja varmasti mahdollisimman luotettava. Osa lähteistä on jokseenkin vanhoja, mutta tietoperusta ei niissä ollut muuttunut. Valikoitunut lähdekirjallisuus oli selkeästi luotettavaa ja huomiota kiinnitettiin lähteen julkaisutietoihin sekä kielioppiin. Lähteitä arvioitaessa huomiota kiinnitettiin myös kirjoittajan ilmaisutyyliin, jonka avulla pystyi toteamaan, onko teksti neutraali vai mielipidelähtöinen.

Produktissa oleva tieto kerättiin suoraan tavoitelluilta toimijoilta. Tietoja tiedusteltiin sähköpostitse, puhelimitse sekä kasvotusten. Kaikissa tavoissa noudatettiin huolellisuutta siitä, että toiminta suoritettiin asiaan liittyvän henkilön kanssa. Tietojen luovuttajina toimi lähtökohtaisesti kameravalvontaa ylläpitävän tahon esimies, kameravalvonnan kontrollihenkilö tai vartija. Tietojen keruussa painotettiin myös aina vapaaehtoisuutta kameratietojen luovuttamiseen.

Työ on tehty noudattamalla hyviä tieteellisen käytännön peruseriaatteita ja hyviä tieteellisiä menettelytapoja. Opinnäytetyössä käytetyt lähteet on merkitty asianmukaisesti ja viittaukset on tehty hyviä tieteellisiä käytäntöjä noudattaen. Opinnäytetyöhön kuuluva produkti on salainen, jolla varmistetaan tietoturvallisuus. Produkti sisältää henkilötietoja, sekä tietoja, jotka voisivat olla haitallisia produktissa mainituille tahoille niiden tullessa julkisuuteen.

12 Pohdinta

Poliisin kameravalvontakartasto on tärkeä työkalu etenkin rikostorjunnassa. Kuten tässä työssä on todettu, valvontakameroiden käyttömahdollisuudet ovat erittäin laajat kaiken tyyllisessä poliisi-työssä, eikä käyttö tule vähentymään tulevaisuudessakaan. Kartasto toimii tukevana työkaluna poliisin muiden erilaisten menetelmien kanssa, joidenka tavoitteena on kohdentaa valvontaresursseja tehokkaasti ja parantaa yleistä turvallisuutta sekä selvittää rikoksia.

Poliisi haluaa myös varautua ja ennakoida toiminnassaan, jotta tulevaisuuden mahdollisiin muutoksiin pystyttäisiin reagoimaan. Kameravalvontakartasto onkin yksi tapa ennakoida poliisin operatiivisessa toiminnassa. Tietojen lisääminen kartastoon voi tulevaisuudessa auttaa sekä tehostaa mahdollisen asiakokonaisuuden tutkintaa. Kameravalvontakartaston ylläpito ja sen

kehittäminen vaativat jatkuvaa resursointia ja koulutusta, jotta työkalua pystyttäisiin hyödyntämään tehokkaasti. Kartaston avulla poliisi pystyy vähentämään turhaa manuaalista työtä sekä odottelua, jolloin voidaan säästää työn arvokkaita resursseja, etenkin tällä hetkellä, kun työ määrä rikostorjunnan puolella on valtava

Keskustellessani kameravalvontaa toteuttavien tahojen kanssa sain käsityksen, että monia askarruttaa kameravalvontaan liittyvä lainsäädäntö. Kameravalvontaan liittyvien lakien, määräyksien ja ohjeiden tulkinta tuntui monien mielestä olevan hankalaa ja tästä syystä saatetaan jättää hieman arveluttava kohde täysin kuvaamatta. Tämä voi johtaa myös siihen, että kamera sijoitetaan huonosti, jolloin iso osa potentiaalisesta kuvausalueesta kärsii. Keskusteluissa yleensä kyseltiinkin paljon neuvoja siitä, mihin kameran voi sijoittaa ja mihin sillä voi kuvata. Tässä työssä tuodun lainsäädännön näkökulman ansioista pystyinkin vastaamaan mahdollisimman hyvin kansalaisten askarruttaviin kysymyksiin aiheen tiimoilta. Mahdollisesti tietotekniikan lisääntyessä ja etenkin tekoälyn tullessa osaksi kameravalvontaa, on tarpeen tuoda kameravalvontaan liittyvä lainsäädäntö ja ohjeistus paremmin ja selkeämmin esille. Olisiko tarvetta kameravalvontalaille, josta kaikki säännöstely löytyisi yhdestä paikasta? Etenkin, kun on löydettävä tasapaino valvonnan ja perusoikeuksien turvaamisen välillä valvontateknologian kehittyessä.

Lähtökohtaisesti kansalaiset eivät olleet ollenkaan tietoisia kyseisestä poliisin kameravalvontakartastosta. Tietoja kerätessä moni totesikin, että olisi kyseiset kameroiden tiedot poliisille luovuttanut jo aiemmin, jos olisi ollut tietoisia kyseisestä tietokannasta. Tämä saattaa olla monissa muissakin kaupungeissa syy sille, miksi kameroiden tietoja ei ole omatoimisesti luovutettu poliisille. Poliisin tavoitteen saada valtaosa suomen valvontakameroista vaatisi siis siihen liittyvää markkinointia. Osa tahoista myös uskoi, että kameratietojen luovuttaminen antaisi poliisille mahdollisuuden päästä valvontakameroiden käyttöjärjestelmiin, joka ei pidä paikkaansa. Sainkin informoitua jokaista kameravalvontaa toteuttavaa tahoja siitä, että luovutettuja kameroiden tietoja pystyy muokata tai poistaa olemalla yhteydessä poliisiin.

Olen erittäin tyytyväinen työhön kuuluvaan produktiin ja sen tuloksiin. Erityisesti lisättyjen valvontakameroiden määrä oli yhden henkilön tekemään tiedusteluun nähden valtava. Olen myös varkaasti sitä mieltä, että kameravalvontakartastosta on suuri hyöty poliisille kaikissa eri tehtävissä. Toki työskentelyprosessin aikana huomasin, että järjestelmän kattavuus ja toimivuus riippuu paljon poliisin omasta aktiivisesta työstä kartaston parissa. Jatkuvalla rutiininomaisella käyttämisellä varmistuttaisiin kartaston ajantasaisuudesta ja tietojen saatavuudesta. Tällä hetkellä edes kaikki poliisissa työskentelevät henkilöt eivät ole tietoisia kameravalvontakartaston olemassaolosta.

Opinnäytetyöprosessi oli itsessään erityisen opettavainen kokemus. Olen myös erityisen tyytyväinen aiheeseen, jonka valitsin. Aiheen ollessa hyödyllinen ja mielenkiintoinen teki työtä mielellään, vaikka työmäärä olikin suuri. Kyseistä opinnäytetyön aihetta voinkin lämpimästi suositella jatkossakin opinnäytetyötä tekeville poliisiopiskelijoille. Mielenkiintoisen ja itselle tärkeän aiheen valitsemalla myös opinnäytetyön osatarkoituksena oleva oppiminen tulee automaattisesti sen tekemisen rinnalla.

Opinnäytetyön tavoitteena oli, että valmistunut produkti tuo konkreettista arvoa ja helpotusta poliisin päivittäiseen työhön. Poliisiasemalla saatujen kommenttien ja käyttäjätestauksen palautteen perusteella voi sanoa, että tässä tavoitteessa onnistuttiin. Kirjallisen työn tarkoitus oli tuoda ilmi kameravalvontaan liittyvää lainsäädäntöä sekä tutkia yleisesti kameravalvonnan käyttötarkoituksia ja sen hyötyjä nykyaikana ja tulevaisuudessa. Kirjallisesta osuudesta syntyi kattava paketti asioita, joita pidettiin tärkeinä ja mielenkiintoisina.

13 Lähteet

Ahonen, K. 2024: Poliisi ja Turvapilvi: Kaupunkien kameravalvonta varmassa tallessa. Referenssit. Erillisverkot 11.6.2024. Luettavissa: <https://www.erillisverkot.fi/poliisi-ja-turvapilvi-kaupunkien-kameravalvonta-varmassa-tallessa/>. Luettu 20.12.2024.

Anttila, M. 2020: Kameravalvonnasta päättäminen taloyhtiössä. Blogi. Kiinteistöliitto 6.11.2020. Luettavissa: <https://www.kiinteistoliitto.fi/blogit/lakipahkina/kameravalvonnastapaattaminentaloyhtiossa/>. Luettu 17.12.2024.

Arenius, K. 2020: Kameravalvontaopas. 2., uudistettu painos. Turva-alan yrittäjät ry. Luettavissa: https://www.turva-alanyrittajat.fi/doc/Kameravalvontaopas_2020/Kameravalvontaopas-2020.pdf. Luettu 13.12.2024.

Ashby, M. 2017: The Value of CCTV Surveillance Cameras as an Investigative Tool: An Empirical Analysis. Tutkimusraportti. Springer. 21.4.2017. Luettavissa: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10610-017-9341-6.pdf>. Luettu 17.12.2024.

Automaattinen liikennevalvonta. Poliisi. <https://poliisi.fi/automaattinen-liikennevalvonta>. Luettu 16.12.2024.

Blencowe, A. 2020: Poliisi kokoaa kartastoa koko maan valvontakameroista – ilmoitusinto ollut laimeaa. YLE Uutiset 21.1.2020. <https://yle.fi/a/3-11166610>. Luettu 14.1.2025.

CCTV Surveillance of Stureplan and Medborgarplatsen Interim, Report 2. Tutkimusraportti. Brå - The Swedish National Council for Crime Prevention. 2014:12. Luettavissa: https://bra.se/download/18.660677dc19301da046339ec/1731056209473/2014_CCTV_Surveillance_of_Stureplan_and_Medborgarplatsen.pdf. Luettu 17.12.2024.

Frände, D., Hyttinen, T., Kallio, H., Korkka-Knuts, H., Matikkala, J., Tappani, J., Tolvanen, M., Viljanen, P. & Wahlberg, M. 2023: Keskeiset rikokset. 5., uudistettu painos. Keuruu. Edita Publishing Oy. Sisäinen lähde luettavissa: [https://shop-edita-fi.polamk.idm.oclc.org/digi-kirja/3788766#Esipuhe\(20\)5..\(20\)uudistettuun\(20\)painokseen](https://shop-edita-fi.polamk.idm.oclc.org/digi-kirja/3788766#Esipuhe(20)5..(20)uudistettuun(20)painokseen). Luettu 4.1.2025.

HE 162/2003. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Henkilötietojen käsittely poliisissa. Poliisi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/henkilotietojen-kasittely-poliisissa>. Luettu 20.12.2024.

Hinkula, E. 2019: Valvontakameroita perustellaan rikosten ehkäisyllä, mutta tutkimuksen eivät vahvista niiden tehoa – sen sijaan turvattuuden tunne voi kasvaa. YLE Uutiset 7.7.2022. <https://yle.fi/a/3-10793332>. Luettu 17.12.2024.

Kajova, J. 2024: Tekoäly tarkkailee liikkeitäsi K-kaupoissa ja yrittää tunnistaa myymälävarkaantällaiset liikkeet ovat epäilyttäviä. YLE Uutiset 27.12.2024. <https://yle.fi/a/74-20132499>. Luettu 17.1.2025.

Kameravalvonta ja tietosuojaja – Mitä tulee ottaa huomioon? Tietosuojakeskus. Luettavissa: <https://tietosuojakeskus.fi/lataa-kameravalvonnan-tietosuojajaopas/>. Luettu 17.12.2024.

Kauppi, K. 2020: Kameravalvonta, yksityisyyden suoja ja rikosoikeus. Helsingin yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. Pro gradu -työ. Sisäinen lähde luettavissa: <https://www.edilex.fi/opinnaytetyot/21259>. Luettu 17.12.2024.

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. 2018: Kriminologia: rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Helsinki. Gaudeamus Oy. Sisäinen lähde luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523455306>. Luettu 16.12.2024.

Korja, J. 2011: Kameravalvonnan oikeudellinen sääntely – Lainsäädännön ja toimeenpanon tarkastelua. Lapin yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. Pro gradu -työ. Sisäinen lähde luettavissa: <https://www-edilex-fi.polamk.idm.oclc.org/opinnaytetyot/7599.pdf>. Luettu 7.1.2025.

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022: Kirjoita itsesi asiantuntijaksi: opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Jyväskylä, PS-kustannus. Sisäinen lähde luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523701236>. Luettu 24.1.2025.

Leppänen, J. 2023: Isoveli valvoo. YLE Uutiset 28.9.2023. <https://yle.fi/a/74-20049122>. Luettu 16.12.2024.

Lähetä aineistoa poliisille Pouta-palvelulla. Poliisi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/pouta-palvelu>. Luettu: 20.12.2024.

Mäkinen, L. 2023: Laajamittainen valvonta aiheuttaa merkittäviä yhteiskunnallisia haittoja. Haaste-lehti 30.11.2023. <https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-4-23-laajamittainen-valvonta-aiheuttaa-merkittavia-yhteiskunnallisia-haittoja>. Luettu 17.12.2024.

Ortamo, S. 2020: Poliisi on saanut rikollisia kiinni kasvoja tunnistavan tekoälyn avulla ja haluaisi laajentaa valtuuksiaan. YLE Uutiset 1.8.2020. <https://yle.fi/a/3-11448002>. Luettu 16.12.2024.

Paasonen, J. 2017: Kuinka tehokasta rikoksentorjuntaa kameravalvonta on? Blogi. Luettavissa: <https://jyripaasonen.fi/kuinka-tehokasta-rikoksentorjuntaa-kameravalvonta/>. Luettu 16.12.2024.

Paasonen, J. & Luomala, M. 2021: Kameravalvonta tutkimus- ja sääntelykohteena. Artikkelit. Edilex. Sisäinen lähde luettavissa: <https://www.edilex.fi/artikkelit/24627>. Luettu 16.12.2024.

Poliisi on päivittänyt teknisen valvonnan ohjeistusta. Poliisi 7.2.2022. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/poliisi-on-paivittanyt-teknisen-valvonnan-ohjeistusta#:~:text=Kun%20poliisi%20tallentaa%20kamerakuvaa%20valvottavalta%20alueelta%20kuten%20kaupungin.valvontaa.%20Teknisest%C3%A4%20valvonnasta%20ilmoitetaan%20valvottavalle%20alueelle%20asennettavilla%20kylteillä%C3%A4>. Luettu 19.12.2024.

Poliisin valtakunnallinen kameravalvontakartasto. Poliisi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/kameravalvontakartasto>. Luettu 4.1.2025.

Rantaeskola, S. 2014: Poliisilaki – Kommentaari. Tampere. Suomen Yliopistopaino. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86690/Oppikirjoja_23_poliisilaki.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 19.12.2024.

Syksystä alkaen poliisi valvoo Paraisten katukuvaa kameroiden avulla. Poliisi 12.8.2022. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/syksysta-alkaen-poliisi-valvoo-paraisten-katukuvaa-kameroiden-avulla>. Luettu: 4.1.2025.

Takala, H. 1998: Videovalvonta ja rikollisuuden ehkäisy. Helsinki. National Research Institute of Legal Policy. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 41. Luettavissa <https://riksentorjunta.fi/documents/5235988/5514049/1998%20Videovalvonta%20ja%20rikollisuuden%20ehk%C3%A4isy>. Luettu 16.12.2024.

Tietosuojavaltuutetun toimisto. Usein kysyttyä kameravalvonnasta. Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/usein-kysyttya-kameravalvonta>. Luettu 17.12.2024.

Vento, T. 2022: Kameravalvonta taloyhtiössä lainsäädännön näkökulmasta. Blogi. Emsec 14.2.2022. Luettavissa: <https://blog.emsec.fi/kameravalvonta-taloyhtiossa>. Luettu 17.12.2024.

Vilka, H. 2021: Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Helsinki, Art House Oy. Luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789518849110>. Luettu 24.2.2025.

Virolainen, J. & Pölonen, P. 2003: Rikosprosessin perusteet – Rikosprosessioikeus I. Helsinki, Alma Talent Oy. Sisäinen lähde luettavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.polaris.idm.oclc.org/teos/GACBIXCTDG#kohta:i>. Luettu 7.1.2025.

Yleinen tietosuojasetus GDPR. Your Europe. Luettavissa: https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm. Luettu 17.12.2024.